

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. tammikuuta 2020
(OR. en)

5176/20

Toimielinten välinen asia:
2017/0237(COD)

TRANS 14
CONSOM 5
CODEC 20

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	ST 14047/19 + COR 1
Kom:n asiak. nro:	ST 12442/17 + ADD 1
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista – Yhteenveto asian käsittelystä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittua ehdotusta koskeva yleisnäkemys, joka hyväksyttiin TTE-neuvostossa 2. joulukuuta 2019 ja johon sisältyvät maaliikennetyöryhmässä yhdenmukaistetut johdanto-osan kappaleet.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI
rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista
(uudelleenlaadittu)
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 91 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon²,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksiköstä,

sekä katsovat seuraavaa:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1371/2007³ tehdään useita muutoksia. Mainittu asetus olisi selkeyden vuoksi uudelleenlaadittava.

¹ EUVL C , , s. .

² EUVL C , , s. .

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 14).

- 2) On tärkeää, että yhteisen liikennepolitiikan puitteissa turvataan rautatieliikenteen matkustajien käyttäjänoikeudet sekä parannetaan rautateiden matkustajaliikennepalvelujen laatua ja tehokkuutta, jotta edistettäisiin rautatieliikenteen osuuden kasvua muihin liikennemuotoihin nähden.
- 3) Vaikka kuluttajien suojelemisessa unionissa on edistytty huomattavasti, rautatieliikenteen matkustajien oikeuksien suojelemista on edelleen parannettava.
- 4) Koska rautatieliikenteen matkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, matkustajien oikeudet olisi turvattava tässä suhteessa.
- 5) Myöntämällä rautatieliikenteen matkustajille samat oikeudet kansainvälisillä matkoilla ja kotimaan matkoilla [...] **pyritään nostamaan** kuluttajansuojan tasoa unionissa, **varmistamaan** rautatieyritysten tasapuoliset toimintaedellytykset ja varmistamaan matkustajien yhdenmukaiset oikeudet.
- 6) Rautateiden matkustajaliikennepalvelut taajama- ja alueellisessa liikenteessä ovat luonteeltaan erilaisia kuin kaukoliikenteen palvelut. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava myöntää unionissa poikkeuksia taajama- ja alueellisessa liikenteessä **sekä** [...] **vastaavissa rajatylittävissä palveluissa** rautateiden matkustajaliikennepalveluja koskevista säännöksistä.
- 7) Tämän asetuksen tarkoituksena on kehittää rautateiden matkustajaliikennepalveluja unionissa. Jäsenvaltioilla olisi sitä varten oltava mahdollisuus myöntää poikkeuksia, jotka koskevat palveluja alueilla, joilla liikennöinti tapahtuu huomattavalta osin unionin [...] ulkopuolella.
- 7 a) **Jotta siirtyminen asetuksella (EY) 1371/2007 luoduista puitteista tämän asetuksen puitteisiin tapahtuisi joustavasti, aikaisemmat kansalliset poikkeukset olisi poistettava käytöstä vähitellen tarvittavan oikeusvarmuuden ja jatkuvuuden säilyttämiseksi.**

- 8) [...] Vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden matkustamista rautateitse aiemmin **koskeneet [...] kansalliset poikkeukset tietyissä kotimaan liikennepalveluissa olisi poistettava käytöstä.** Poikkeuksia ei myöskään tulisi soveltaa matkustajien oikeuksiin ostaa junalippuja ilman aiheettomia vaikeuksia, säännöksiin, jotka koskevat rautatieyritysten vastuuta matkustajista ja näiden matkatavaroista, vaatimukseen rautatieyritysten riittävästä vakuutuksesta eikä vaatimukseen, jonka mukaan rautatieyritysten on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden takaamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi.

8 a) Jos yhdestä asemasta vastaa useampi asemanhaltija, jäsenvaltioilla olisi oltava mahdollisuus nimetä elin, joka on vastuussa tässä asetuksessa tarkoitetuista velvollisuuksista.

- 10) Matkaa koskevien tietojen toimittamiseen liittyviä yksityiskohtaisempia vaatimuksia esitetään komission asetuksessa (EU) N:o 454/2011⁴ tarkoitetuissa yhteentoimivuuden teknisissä eritelmissä.
- 11) Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksien vahvistamisen olisi perustuttava jo voimassa olevaan kansainväliseen oikeuteen, joka on sisällytetty kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla (vuoden 1999 pöytäkirja), liitteeseen A – yhtenäiset oikeussäännökset sopimuksesta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta (CIV). Tämän asetuksen soveltamisalaa on kuitenkin syytä laajentaa niin, että matkustajia suojellaan kansainvälisen liikenteen lisäksi myös maiden sisäisessä liikenteessä. Unioni liittyi 23 päivänä helmikuuta 2013 COTIF-yleissopimukseen.

⁴ Komission asetus (EU) N:o 454/2011, annettu 5 päivänä toukokuuta 2011, Euroopan laajuisen rautatiejärjestelmän osajärjestelmää "henkilöliikenteen telemaattiset sovellukset" koskevasta yhteentoimivuuden teknisestä eritelmästä (EUVL L 123, 12.5.2011, s. 11).

- 12) **Jäsenvaltioiden olisi kiellettävä syrjintä matkustajan kansalaisuuden tai rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän unionissa olevan sijoittautumispaikan perusteella. Sosiaalista hinnoittelua ei olisi kuitenkaan kiellettävä edellyttäen, että se on oikeasuhteista eikä riipu asianomaisten matkustajien kansalaisuudesta. Rautatieyritykset, lipunmyyjät ja matkanjärjestäjät voivat vapaasti päättää kaupallisista käytännöistään, muun muassa erikoistarjouksista ja tiettyjen myyntikanavien edistämisestä. [...] Kun otetaan huomioon matkalippuja myyvien verkkoalustojen kehittyminen, jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, ettei syrjintää esiinny verkkorajapintoihin pääsyn tai lippujen oston aikana. [...]** .
- 13) Pyöräilyn kasvavalla suosiolla unionissa on vaikutuksia liikkuvuuteen kokonaisuudessaan ja matkailuun. Niin rautatieliikenteen kuin pyöräilyn kasvava käyttö kulkumuotojakaumassa vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Sen vuoksi rautatieyritysten olisi helpotettava pyöräilyn ja junamatkojen yhdistämistä mahdollisimman paljolti erityisesti sallimalla polkupyörien kuljetus junissa.
- 13 a) **Polkupyörien kuljettamista junissa koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan polkupyöriin, joilla voidaan ajaa juuri ennen rautatiematkaa ja välittömästi sen jälkeen. Polkupyörien kuljettamiseen paketeissa tai laukuissa sovelletaan tapauksen mukaan tämän asetuksen säännöksiä matkatavaroista.**

13 b) Rautatieliikennepalveluihin liittyviin käyttäjänoikeuksiin kuuluu palvelua koskevien tietojen saanti ennen matkaa ja matkan aikana. Aina kun se on mahdollista, rautatieyritysten [...] olisi annettava nämä tiedot etukäteen ja mahdollisimman pian. **Lipunmyyjien olisi annettava asiaankuuluvat tiedot ennen matkaa.** Nämä tiedot olisi annettava vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille esteettömässä muodossa.

13 c) Lipunmyyjien koko vaihtelee huomattavasti mikroyrityksistä suuriin yrityksiin ja osa niistä tarjoaa palveluitaan yksinomaan verkon ulkopuolella tai yksinomaan verkossa. Siksi velvoitteen matkaa koskevien tietojen toimittamisesta matkustajille olisi oltava oikeasuhteinen lipunmyyjän kapasiteettiin nähden.

14) [...]

14 a) Suorat liput mahdollistavat katkeamattomat matkat matkustajille ja siksi olisi toteutettava kaikki kohtuulliset toimet vastaavien lippujen tarjoamiseksi kotimaan, kansainvälisissä, taajamien ja alueellisissa palveluissa, mukaan lukien tämän asetuksen ulkopuolelle jäävät rautatiepalvelut. Sellaisten rautatiepalveluiden osalta viivästymiset matkan osilla, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, olisi voitava jättää huomiotta laskettaessa korvaukseen oikeuttavia viivästymisiä.

14 aa) Saman rautatieyrityksen tarjoamissa palveluissa rautatieliikenteen matkustajien siirtymistä palvelusta toiseen olisi helpotettava tarjoamalla suoria lippuja, koska kaupallista sopimusta rautatieyritysten välillä ei tarvita.

14 ab) Matkustajille olisi tiedotettava selkeästi, muodostaako rautatieyrityksen yhdessä ostotapahtumassa myymä lippu suoran lipun. Jos matkustajille ei ole tiedotettu asianmukaisesti, rautatieyrityksen olisi oltava vastuussa kuin jos kyseessä olisi suora lippu.

- 14 b) Suorien lippujen tarjoamista olisi edistettävä. Oikeiden tietojen tarjoaminen on kuitenkin välttämätöntä myös silloin, kun matkustaja ostaa lippuja lipunmyyjältä tai matkanjärjestäjältä. Jos lipunmyyjät tai matkanjärjestäjät myyvät erillisiä lippuja yhdessä, niiden pitäisi selkeästi tiedottaa matkustajalle, että lipuilla ei ole vastaavan tason suojaa kuin suorilla lipuilla. Jos liput eivät muodosta suoraa lippua ja jos lipunmyyjät ja matkanjärjestäjät eivät noudata tätä vaatimusta, niiden olisi oltava tästä oikeasuhteisesti vastuussa, mikä vaatii enemmän kuin lippujen hinnan palauttamisen.
- 15) Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus huomioon ottaen ja jotta vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi samat mahdollisuudet matkustaa rautateitse kuin muillakin kansalaisilla, on syytä vahvistaa säännöt tällaisten henkilöiden syrjimättömyydestä ja avustamisesta matkan aikana. Henkilöillä, jotka ovat vammaisia taikka vammasta, iästä tai muusta tekijästä johtuen liikuntarajoitteisia, on sama oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muilla kansalaisilla. Erityistä huomiota olisi muun muassa kiinnitettävä rautatiepalvelujen esteettömyyttä, liikkuvaan kalustoon pääsyn edellytyksiä ja junatiloja koskevien tietojen antamiseen vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille. Jotta aistivammaiset matkustajat saisivat tiedot junan viivästymisestä parhaalla mahdollisella tavalla, olisi käytettävä tarpeen mukaan visuaalisia ja auditiivisia tiedotusjärjestelmiä. Vammaisten [...] henkilöiden olisi voitava ostaa matkalippuja junasta ilman lisäveloitusta, **jos ei ole keinoa ostaa lippuja esteettömästi ennen junaan nousemista. Lisäksi tätä oikeutta olisi oltava mahdollista rajoittaa turvallisuussyistä tai siksi, että paikanvaraus on pakollinen.** Henkilökunnalla olisi oltava riittävä koulutus, jotta vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin voidaan vastata varsinkin apua annettaessa. Jotta matkustusolosuhteet olisivat tasavertaiset, tällaisille henkilöille olisi annettava apua asemilla ja junissa **ja jos junissa tai asemilla ei ole avustamista varten koulutettua henkilökuntaa, olisi kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan matkustaminen rautateitse.** [...].

- 15 a) **Jäsenvaltioiden pitäisi voida edellyttää rautatieyrityksiltä ja asemanhaltijoilta keskitetyn yhteyspisteen perustamista tiedon ja avun koordinoimiseksi, jotta rautatiepalvelut olisivat helpommin vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden saatavilla.**
- 16) Rautatieyritysten ja asemanhaltijoiden olisi liikuntarajoitteisia henkilöitä koskevia yhteentoimivuuden teknisiä eritelmiä soveltamalla otettava huomioon vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet. [...]
- 17) On suotavaa, että tässä asetuksessa luodaan matkustajille tarkoitettu korvausjärjestelmä viivästymisiä varten **mukaan lukien tilanteet, joissa viivästyminen johtuu liikennepalvelun peruuntumisesta tai yhteyden menettämisestä.** [...] . Jos matkustajaliikennepalvelussa on viivästyminen, rautatieyritysten olisi myönnettävä matkustajille korvausta, joka perustuu prosenttiosuuteen lipun hinnasta.
- 18) Rautatieyrityksillä olisi oltava velvollisuus ottaa vakuutus tai [...] **niillä pitäisi olla riittävät takuut**, jotta ne kykenisivät kantamaan rautatieliikenteen matkustajia koskevan vastuunsa tapaturman sattuessa. [...]

- 19) Entistä varmemmista oikeuksista korvaukseen ja apuun junan viivästymisen, junayhteyden menettämisen tai liikennepalvelun peruuttamisen yhteydessä olisi tultava suurempi kannustin rautatieliikenteen markkinoille, mikä hyödyttää matkustajia.
- 20) Jos matka viivästyy, matkustajille olisi tarjottava matkan jatkamisen tai uudelleenreitittämisen vaihtoehtoja vastaavilla kuljetusehdoilla. Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet olisi otettava tällaisissa tilanteissa huomioon.
- 21) Rautatieyritystä ei kuitenkaan tulisi velvoittaa maksamaan korvausta, jos se voi osoittaa, että viivästys johtui palvelun turvallisen toiminnan vaarantavista [...] **äärimmäisten** sääolosuhteiden tai merkittävien luonnononnettomuuksien **kaltaisista tapahtumista**. Tällaisten tapahtumien olisi oltava luonteeltaan poikkeuksellisia luonnonkatastrofeja ja erillisiä tavanomaisista kausiluonteisista sääoloista, kuten syysmyrskyt taikka [...] kaupunkien säännöllinen tulviminen. **Jos viivästykset johtuvat matkustajasta tai kolmansien osapuolien tietyistä teoista, rautatieyrityksellä ei myöskään pitäisi olla velvollisuutta korvata viivästymistä.** Rautatieyritysten olisi todistettava, että ne eivät voineet ennakoida tai ehkäistä viivästymistä siitäkään huolimatta, että kaikki kohtuulliset toimenpiteet oli toteutettu, **mukaan lukien niiden liikkuvan kaluston asiaankuuluva ehkäisevä huolto. Rautatieyrityksen henkilökunnan lakkojen ja muiden samaa infrastruktuuria käyttävien rautatieyritysten, rataverkon ja asemanhaltijoiden toimien tai niiden puutteen ei tulisi vapauttaa vastuusta viivästymisistä.**
- 21 b) Rautatieyrityksiä olisi kannustettava yksinkertaistamaan menettelyä, jolla matkustajat hakevat korvausta tai palautusta. Erityisesti jäsenvaltioiden olisi voitava edellyttää, että rautatieyritykset ottavat vastaan hakemuksia tiettyjen viestintävälineiden kautta, esimerkiksi verkkosivustoilla ja mobiilisovelluksilla, kunhan nämä edellytykset eivät ole syrjiviä.
- 22) Yhteistyössä rataverkon **ja asemanhaltijoiden kanssa**, rautatieyritysten [...] olisi laadittava valmiussuunnitelmat vakavista häiriöistä aiheutuvien vaikutusten minimoimiseksi tarjoamalla viivästyville matkustajille riittävästi tietoa ja huolenpitoa.

[...]

[...]

- 25) On myös toivottavaa, että onnettomuuksien uhrien ja heidän huollettaviensa lyhyen aikavälin taloudellista tilannetta helpotetaan heti onnettomuuden jälkeen.
- 26) Rautatieliikenteen matkustajien edun mukaista on, että yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa toteutetaan asianmukaiset toimet heidän henkilökohtaisen turvallisuutensa varmistamiseksi sekä asemilla että junissa.
- 27) Rautatieliikenteen matkustajien olisi voitava tehdä valitus tähän asetukseen perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista [...] **mille tahansa asianomaiselle rautatieyrittäjälle tai tiettyjen asemien asemanhaltijoille heidän asiaankuuluvien vastualueidensa osalta. Rautatieliikenteen matkustajilla** olisi oltava oikeus saada vastaus kohtuullisen ajan kuluessa.
- 27 a) **Jotta valitukset käsiteltäisiin tehokkaasti, rautatieyrittäjillä ja asemanhaltijoilla olisi oltava oikeus perustaa yhteisiä asiakaspalvelu- ja valitusten käsittelymenettelyjä.**
- 27 b) **Tämän asetuksen säännökset eivät saisi vaikuttaa matkustajien oikeuksiin tehdä valitusta kansalliselle elimelle tai turvautua kansallisen oikeuden mukaisiin menettelyihin.**
- 28) Rautatieyrittäjien ja asemanhaltijoiden olisi määriteltävä [...] hallinnoitava ja valvottava rautateiden matkustajaliikennepalveluihin liittyviä palvelun laatunormeja.
Rautatieyrittäjien olisi myös asetettava vastaavat normit julkisesti saataville.

29) Jotta kuluttajasuoja säilyisi korkeana rautatieliikenteessä, jäsenvaltioita olisi vaadittava nimeämään kansalliset täytäntöönpanoelimet, jotka valvovat tätä asetusta tarkasti ja panevat sen täytäntöön kansallisella tasolla. Kyseisten elinten olisi pystyttävä toteuttamaan useita eri täytäntöönpanotoimenpiteitä. Matkustajilla olisi oltava mahdollisuus tehdä kyseisille elimille valitus asetuksen väitetyistä rikkomisista. Jotta tällaisia valituksia käsiteltäisiin riittävällä tavalla, kyseisten elinten olisi myös tehtävä keskinäistä yhteistyötä.

29 a) Sellaisten jäsenvaltioiden, joilla ei ole rautatiejärjestelmää ja jotka eivät ole välittömästi sellaista hankkimassa, osaksi tulisi kohtuuton ja tarkoitukseton rasite, jos niiden olisi noudatettava tällä asetuksella annettuja rautatieyritysten, asemanhaltijoiden ja rataverkon haltijoiden täytäntöönpanovelvoitteita. Sen vuoksi tällaiset jäsenvaltiot olisi vapautettava tästä velvoitteesta.

30) Henkilötietojen käsittely olisi toteutettava henkilötietojen suojelua koskevan unionin lainsäädännön, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679⁵ mukaisesti.

31) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten, joihin voi sisältyä korvausten maksaminen asianomaiselle henkilölle, olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

32) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän asetuksen tavoitteita, joita ovat unionin rautateiden kehittäminen ja matkustajien oikeuksien käyttöönotto, vaan ne voidaan toteuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä **Euroopan unionista tehdyn** sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/56/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

- 33) Jotta varmistettaisiin matkustajien korkea suoja, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti liitteen I [...] muuttamiseksi yhtenäisten CIV-oikeussäännösten osalta [...] ja **ennakkomaksun mukauttamiseksi matkustajan kuolemantapauksessa huomioimaan muutokset EU:n laajuisessa yhdenmukaistetussa kuluttajahintaindeksissä**. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa⁶ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.
- 34) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet ja erityisesti sen 21, 26, 38 ja 47 artikla, joissa käsitellään kaikenlaisen syrjinnän kieltämistä, vammaisten henkilöiden sopeutumista yhteiskuntaan, kuluttajansuojan korkeaa tasoa sekä oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten olisi sovellettava tätä asetusta näitä oikeuksia ja periaatteita kunnioittaen,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

⁶ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

I luku

Yleiset säännökset

I artikla

Kohde

Tässä asetuksessa vahvistetaan rautatieliikenteeseen sovellettavat säännöt seuraavista seikoista:

- a) matkustajien syrjimätön kohtelu kuljetusehtojen osalta;
- b) rautatieyritysten vastuu ja niiden vakuutusvelvollisuudet matkustajiin ja matkustajien matkatavaroihin nähden;
- c) matkustajien oikeudet rautatieliikenteen palvelujen käyttöön liittyvissä onnettomuustapauksissa, jotka ovat johtaneet kuolemaan tai henkilövahinkoon taikka matkustajien matkatavaroiden katoamiseen tai vahingoittumiseen;
- d) matkustajien oikeudet peruutus- tai viivästymistapauksissa;
- e) tiedot, jotka matkustajille on vähintään annettava;
- f) vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden syrjimättömyys ja [...] auttaminen;
- g) liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten määrittäminen ja seuranta sekä matkustajien henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyvien riskien hallinta;
- h) valitusten käsittely;
- i) yleiset täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan koko unionissa yhden tai useamman, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/34/EU⁷ mukaisesti toimiluvan saaneen rautatieyrityksen tuottamiin kotimaisiin ja kansainvälisiin rautatiematkoihin ja -palveluihin.
 - 1 a. Jäsenvaltiot voivat 11 ja 12 artiklaa lukuun ottamatta jättää tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle palvelut, joita harjoitetaan ainoastaan niiden historiallisen merkityksen tai matkailuarvon vuoksi.
 - 1 b. Ennen [EUVL: lisätään voimaantulopäivä] asetuksen 1371/2007 2 artiklan 4 ja 6 kohdan mukaisesti myönnetty poikkeukset pysyvät voimassa niiden voimassaoloajan päättymiseen saakka. Ennen [EUVL: lisätään voimaantulopäivä] 2 artiklan 5 kohdan mukaisesti myönnetty poikkeukset pysyvät voimassa [EUVL: lisätään soveltamispäivä] saakka.
 - 1 c. Jos jäsenvaltio on myöntänyt rautateidensä kotimaan matkustajaliikennepalveluille asetuksen 1371/2007 2 artiklan 4 kohdan mukaisesti poikkeuksen, se voi uusia kyseisen poikkeuksen korkeintaan kaksi kertaa enintään viideksi vuodeksi kummallakin kerralla.
2. Jollei 4 kohdan soveltamisesta muuta johdu, jäsenvaltiot voivat jättää tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle seuraavat palvelut:
 - a) rautateiden matkustajaliikennepalvelut taajama- ja alueellisessa liikenteessä [...], **mukaan lukien tällaiset** valtioiden rajat ylittävät palvelut unionissa;
 - b) rautateiden kansainväliset matkustajaliikennepalvelut, joiden merkittävä osa, mukaan lukien vähintään yksi aikataulun mukainen asemalla pysähtyminen, tapahtuu unionin ulkopuolella [...].

⁷ EUVL L 343, 14.12.2012, s. 32.

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle **1 a, 1 c ja [...] 2 [...]** kohdan mukaisesti myönnettyistä poikkeuksista.
4. [...] Palveluihin, joille on myönnetty poikkeus **1 c kohdan** mukaisesti [...], sovelletaan **5, 10, 11 ja 12 artiklaa sekä V lukua ja 27 ja 28 artiklaa. Palveluihin, joille on myönnetty poikkeus 2 kohdan a alakohdan mukaisesti, sovelletaan 5 artiklaa, 10 artiklan 2, 4 ja 5 kohtaa, 11 ja 12 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa sekä 21, 27 ja 28 artiklaa.**

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'rautatieyrityksellä' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 1 kohdassa määriteltyä rautatieyritystä;
- 2) 'rataverkon haltijalla' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan **2 kohdassa** määriteltyä rataverkon haltijaa;
- 3) 'asemanhaltijalla' jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, jolle on annettu vastuu [...] **yhden tai useamman** rautatieaseman hallinnosta ja joka voi olla rataverkon haltija⁸;
- 4) 'matkanjärjestäjällä' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2302⁹ **3 artiklan** 8 ja 9 kohdassa [...] tarkoitettua matkanjärjestäjää tai välittäjää, joka ei ole rautatieyritys;

⁸ ***Lisätään uusi johdanto-osan kappale: Jos yhdestä asemasta vastaa useampi asemanhaltija, jäsenvaltioilla olisi oltava mahdollisuus nimetä elin, joka on vastuussa tässä asetuksessa tarkoitetuista velvollisuuksista.***

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2302, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 90/314/ETY kumoamisesta (EUVL L 326, 11.12.2015, s. 1).

- 5) 'lipunmyyjällä' liikennepalvelujen vähittäismyyjää, joka [...] myy lippuja [...] rautatieyrityksen [...] ja **välittäjän välisen sopimuksen tai muun järjestelyn pohjalta**;
- 6) 'kuljetussopimuksella' rautatieyrityksen [...] matkustajan kanssa tekemää sopimusta, joka koskee yhden tai useamman **rautatiekuljetuspalvelun** suorittamista maksua vastaan tai korvauksetta;
- 7) 'varauksella' asiakirjan muodossa olevaa tai sähköistä vahvistusta, joka oikeuttaa matkustamiseen edellyttäen, että aiemmin on vahvistettu matkustusjärjestelyt, joihin on merkitty henkilötiedot;
- 8) 'suoralla lipulla' **direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 35 kohdassa määriteltyä** yhtä tai useampaa lippua [...];
- 9) 'palvelulla' matkustajaliikennepalvelua, jota liikennöidään rautatieasemien välillä [...] aikataulun mukaan. **Se kattaa myös kuljetuspalvelut uudelleenreititystä varten**;
- 10) 'matkalla' matkustajan kuljettamista lähtöaseman ja määräaseman välillä [...];
- 11) 'rautateiden kotimaan matkustajaliikennepalvelulla' matkustajaliikennepalvelua, joka ei ylitä jäsenvaltion rajaa;
- 11 a) 'rautateiden matkustajaliikennepalvelulla taajamaliikenteessä' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 6 kohdassa määriteltyä rautateiden matkustajaliikennepalvelua;**
- 11 b) 'rautateiden alueellisilla matkustajaliikennepalveluilla' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 7 kohdassa määriteltyä rautateiden matkustajaliikennepalvelua;**
- 12) 'rautateiden kansainvälisillä matkustajaliikennepalveluilla' direktiivin 2012/34/EU 3 artiklan 5 kohdassa määriteltyä kansainvälistä henkilöliikennettä;

- 13) 'viivästymisellä' eroa sen ajan, jolloin matkustajan oli julkaistun aikataulun mukaisesti määrä saapua, ja hänen tosiasiallisen tai arvioitun [...] **lopulliseen** määräpaikkaan saapumisaikansa välillä;
- 14) 'näyttölipulla' tai 'kausilipulla' matkalippua, joka oikeuttaa sen oikean haltijan matkustamaan rajoittamattoman määrän rautatiematkoja tietyn ajan tietyllä reitillä tai tietyssä verkossa;
- 15) 'junayhteyden menettämisellä' tilannetta, jossa matkustaja menettää yhden tai useamman palvelun **suorana lippuna myydyn rautatiematkan** aikana sen vuoksi, että yksi tai useampi edellinen palvelu myöhästyy tai peruutetaan tai **että palvelu lähtee ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa**;
- 16) 'vammaisella henkilöllä' ja 'liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jolla on pysyvä tai väliaikainen fyysinen, psyykkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka saattaa yhdessä muiden esteiden kanssa estää häntä käyttämästä liikennevälineitä täysin ja tehokkaasti samalla tavoin kuin muut matkustajat, tai jonka liikkumiskyky liikennevälineitä käytettäessä on rajoittunut iän vuoksi;
- 17) [...]

18) [...]

19) [...]

20) 'asemalla' rautatiellä olevaa paikkaa, jossa henkilöjuna voi aloittaa matkan, pysähtyä tai päättää matkan.

II luku

Kuljetussopimus, tiedotus ja liput

4 artikla

Kuljetussopimus

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, kuljetussopimuksen tekemiseen ja toteuttamiseen sekä siihen liittyvään tiedottamiseen ja lippujen toimittamiseen sovelletaan liitteessä I olevien II ja III osan säännöksiä.

5 artikla

Kuljetussopimusta koskevat syrjimättömät edellytykset¹⁰

Rautatieyritysten, [...] lipunmyyjien **tai matkanjärjestäjien** on tarjottava sopimusehtoja ja hintoja suurelle yleisölle ilman suoraa tai välillistä, lopullisen asiakkaan kansalaisuuteen [...] taikka rautatieyrityksen, [...] lipunmyyjän tai **matkanjärjestäjän** sijoittautumispaikkaan unionissa perustuvaa syrjintää, sanotun kuitenkin rajoittamatta sosiaalisen hinnoittelun soveltamista.

¹⁰ *Lisätään uusi johdanto-osan kappale:* Jäsenvaltioiden olisi kiellettävä syrjintä matkustajan kansalaisuuden tai rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän unionissa olevan sijoittautumispaikan perusteella. Sosiaalista hinnoittelua ei olisi kuitenkaan kiellettävä edellyttäen, että se on oikeasuhteista eikä riipu asianomaisten matkustajien kansalaisuudesta. Rautatieyritykset, lipunmyyjät ja matkanjärjestäjät voivat vapaasti päättää kaupallisista käytännöistään, muun muassa erikoistarjouksista ja tiettyjen myyntikanavien edistämisestä.

Polkupyörät

1. Matkustajilla on oikeus tuoda junaan polkupyöriä¹¹ 3 kohdassa tarkoitetuin rajoituksin, ja tarvittaessa siitä [...] **voidaan periä** kohtuullinen korvaus. **Junissa, joihin vaaditaan pakollinen varaus, on oltava mahdollisuus varata kuljetus polkupyörälle [...].**

Jos matkustaja on tehnyt varauksen polkupyörälle ja jos polkupyörän kuljettamisesta kieltäydytään ilman perusteltua syytä, matkustajalla on oikeus uudelleenreititykseen tai lipun hinnan palauttamiseen 16 artiklan mukaisesti, korvaukseen 17 artiklan mukaisesti ja avunantoon 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

- 1 a. **Jos junassa on polkupyörille merkittyjä paikkoja, matkustajien on jätettävä polkupyöränsä näille paikoille. Jos tällaisia paikkoja ei ole saatavilla, matkustajien [...]** on valvottava polkupyöriään [...] ja varmistettava, ettei niistä aiheudu häiriötä tai vahinkoa muille matkustajille, liikkumisvälineille, matkatavaroille tai rautatieliikenteelle.

[...]

¹¹ **Lisätään uusi johdanto-osan kappale: 13 a) Polkupyörien kuljettamista junissa koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan polkupyöriin, joilla voidaan ajaa juuri ennen rautatiematkaa ja välittömästi sen jälkeen. Polkupyörien kuljettamiseen paketeissa tai laukuissa sovelletaan tapauksen mukaan tämän asetuksen säännöksiä matkatavaroista.**

3. Rautatieyritykset voivat rajoittaa oikeutta tuoda juniin polkupyöriä turvallisuuden tai toiminnallisten syiden, erityisesti ruuhka-aikojen kapasiteettirajoitusten vuoksi tai jos se ei ole mahdollista liikkuvan kaluston puitteissa. Rautatieyritykset voivat myös rajoittaa polkupyörien kuljettamista niiden painojen ja mittojen perusteella. Niiden on julkaistava virallisilla verkkosivustoillaan ehdot polkupyörien kuljettamiselle, mukaan lukien ajantasaiset tiedot käytettävässä olevasta kapasiteetista, käyttäen komission asetuksessa (EU) 454/2011 tarkoitettuja telemaattisia sovelluksia.
4. Jäsenvaltiot voivat vaatia rautatieyrityksiä laatimaan suunnitelmia polkupyörien kuljettamisen lisäämiseksi ja parantamiseksi ja muista ratkaisuksista, joilla edistetään rautateiden ja polkupyörien yhdistettyä käyttöä, sekä pitämään kyseiset suunnitelmat ajantasaisina.

7 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto ja rajojen määrittäminen

1. Tämän asetuksen mukaisia matkustajiin kohdistuvia velvollisuuksia ei voida rajoittaa eikä niistä voida luopua esimerkiksi kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella.
2. Rautatieyritykset voivat tarjota **kuljetussopimusehtoja**, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa asetetut ehdot.

8 artikla

Velvollisuus tiedottaa liikenteen lakkauttamisesta

Rautatieyritysten tai tarvittaessa rautateiden julkisista palveluhankintasopimuksista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten on julkistettava liikenteen joko pysyvää tai väliaikaista lakkauttamista koskevat päätökset asianmukaisia keinoja käyttäen, myös esteettömässä muodossa vammaisille henkilöille noudattaen direktiivissä (EU) 2019/882¹² ja komission asetuksissa 454/2011 ja 1300/2014 säädettyjä esteettömyysvaatimuksia ja ennen päätösten täytäntöönpanoa.

9 artikla

Matkaa koskevat tiedot¹³

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien, jotka tarjoavat yhden tai useamman rautatieyrityksen puolesta kuljetussopimuksia, on pyynnöstä annettava matkustajalle ainakin liitteessä II olevassa I osassa mainitut tiedot, jotka liittyvät matkoihin, joista asianomainen rautatieyritys tarjoaa kuljetussopimusta. [...] .
2. Rautatieyritysten [...] on annettava matkustajille matkan aikana [...] vähintään liitteessä II olevassa II osassa mainitut tiedot. **Jos yhdysaseman haltijalla on tällaiset tiedot, myös sen on annettava tiedot matkustajille.**

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

¹³ **Lisätään uusi johdanto-osan kappale: Lipunmyyjien koko vaihtelee huomattavasti mikroyrityksistä suuriin yrityksiin ja osa niistä tarjoaa palveluitaan yksinomaan verkon ulkopuolella tai yksinomaan verkossa. Siksi velvoitteen matkaa koskevien tietojen toimittamisesta matkustajille olisi oltava oikeasuhteinen lipunmyyjän kapasiteettiin nähden.**

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava mahdollisimman käyttökelpoisessa muodossa, **mahdollisuuksien mukaan reaaliaikaisten matkatietojen pohjalta**, myös hyödyntämällä [...] **asiaankuuluvia** viestintäteknologioita. On kiinnitettävä erityistä huomiota sen varmistamiseen, että nämä tiedot ovat vammaisten henkilöiden saatavilla direktiivissä (EU) 2019/882 ja **komission** asetuksissa 454/2011 ja **1300/2014** säädettyjen esteettömyysvaatimusten mukaisesti.
4. [...] **Rataverkon** haltijoiden on [...] ... **annettava** reaaliaikaisia tietoja junien **saapumisista ja lähdöistä** [...] rautatieyrityksille ja **asemanhaltijoille** [...] syrjimättömällä tavalla **ja ilman aiheetonta viivytystä**. **Lipunmyyjillä on oltava pyynnöstä pääsy tähän reaaliaikaiseen tietoon [...].**

10 artikla

Lippujen [...] ja varausten saatavuus

1. Rautatieyritysten ja lipunmyyjien on tarjottava lippuja ja, jos niitä on saatavilla, 10 a artiklassa tarkoitettuja suoria lippuja sekä varausten vastaanottamista. [...].
2. Rautatieyritysten [...] on [...] **myytävä joko suoraan tai lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien kautta** lippuja matkustajille seuraavista [...] myyntitavoista vähintään yhden välityksellä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 3 ja 4 kohdan soveltamista:
 - a) lipputoimistot, **muut myyntipisteet** tai lipunmyyntiautomaatit;
 - b) puhelimen, internetin tai muun yleisesti saatavilla olevan tietotekniikan välityksellä;
 - c) junissa.

[...] Asetuksen (EY) N:o 1370/2007 2 artiklan b alakohdassa määritellyt toimivaltaiset **viranomaiset** voivat edellyttää, että rautatieyritykset toimittavat lippuja julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten perusteella tarjottavien palveluiden osalta useamman kuin yhden [...] myyntitavan välityksellä.

3. [...]
4. Jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa tai lippuautomaattia, matkustajille on tiedotettava rautatieasemalla:
 - a) mahdollisuudesta ostaa lippu puhelimitse, internetin välityksellä tai junassa sekä tällöin noudatettavista menettelyistä;
 - b) lähimmästä rautatieasemasta tai paikasta, jossa on lipputoimisto ja/tai lippuautomaatti.
5. Jos lähtöasemalla ei ole lipputoimistoa, [...] esteettömästi saatavilla olevaa lippuautomaattia **eikä muuta esteettömästi saatavilla olevaa keinoa lipun ostamiseksi etukäteen**, vammaisten henkilöiden [...] on sallittava ostaa lippuja junassa ilman ylimääräisiä kustannuksia, **ellei tätä mahdollisuutta ole rajoitettu tai evätty turvallisuussyistä tai siksi, että paikanvaraus on pakollinen. Jos junassa ei ole henkilökuntaa, rautatieyrityksen on tiedotettava vammaisille henkilöille, mistä ja miten lippu ostetaan. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että vammaiset henkilöt on todettu sellaisiksi kansallisten lakien ja käytäntöjen mukaisesti.**

Jäsenvaltiot voivat ulottaa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun oikeuden koskemaan kaikkia matkustajia. Jos jäsenvaltiot soveltavat tätä vaihtoehtoa, niiden on ilmoitettava komissiolle asianmukaisesti. Euroopan rautatievirasto julkaisee komission asetusten 1300/2014 ja 454/2011 täytäntöönpanoa koskevat tiedot verkkosivustollaan.

6. [...]

10 a artikla

Suorat liput¹⁴

1. **Rautatieyritysten, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on kaikin kohtuullisesti [...] toteutettavin toimin pyrittävä tarjoamaan suoria lippuja rautateiden kotimaan ja kansainvälisiin matkustajaliikennepalveluihin [...] ja erityisesti yhden ainoan rautatieyrityksen liikennöimiin matkoihin. Rautatieyritysten on tehtävä yhteistyötä keskenään tavoitteenaan tarjota suoria lippuja mahdollisimman laajasti niin kotimaan kun kansainvälisiin rautateiden matkustajaliikennepalveluihin.**
2. **Jos matkaan kuuluu yksi tai useampi jatkoyhteys, matkustajalle on tiedotettava ennen lipun tai lippujen ostamista, onko kyseessä suora lippu.**

¹⁴ ***Lisätään uusi johdanto-osan kappale: Suorat liput mahdollistavat katkeamattomat matkat matkustajille ja siksi olisi toteutettava kaikki kohtuulliset toimet vastaavien lippujen tarjoamiseksi kotimaan, kansainvälisissä, taajamien ja alueellisissa palveluissa, mukaan lukien tämän asetuksen ulkopuolelle jäävät rautatiepalvelut. Sellaisten rautatiepalveluiden osalta viivästymiset matkan osilla, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, olisi voitava jättää huomiotta laskettaessa korvaukseen oikeuttavia viivästymisiä.***

3. Yhdessä ostotapahtumassa rautatieyrittäjä ostettu yksi tai useampi lippu muodostaa suoran lipun ja rautatieyrittäjä on 16, 17 ja 18 artiklan mukaisesti korvausvelvollinen, jos matkustaja menettää yhden tai useamman yhteyden. Tätä ei sovelleta, jos lippuun tai lippuihin on selvästi merkitty, että ne vastaavat erillisiä kuljetussopimuksia ja matkustajalle tiedotettiin asiasta ennen ostotapahtumaa 2 kohdan mukaisesti.
4. Jos lippu tai liput on ostettu yhdessä ostotapahtumassa ja lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä on omasta aloitteestaan yhdistänyt liput, liput myynyt lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä on velvollinen palauttamaan ja korvaamaan 50 prosenttia kyseisessä ostotapahtumassa lipusta tai lipuista maksetusta summasta, jos matkustaja menettää yhden tai useampia jatkoyhteyksiä. Tätä ei sovelleta, jos lipuissa, muussa asiakirjassa tai sähköisesti on ilmoitettu tavalla, jolla tiedot ovat matkustajan saatavilla myöhemmää käyttöä varten, että liput kuuluvat erillisten kuljetussopimusten piiriin, ja matkustajalle on tiedotettu asiasta ennen ostotapahtumaa.

Lipunmyyjät ja matkanjärjestäjät ovat vastuussa matkustajien tämän kohdan nojalla tekemien pyyntöjen ja mahdollisten valitusten käsittelystä. Edellä olevassa ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu palauttaminen ja korvaus on suoritettava 30 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Tässä kohdassa tarkoitettu oikeus ei rajoita sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla matkustajille myönnetään lisäkorvausta vahingosta.

5. Todistustaakka siitä, että tässä artiklassa tarkoitettut tiedot on annettu, on rautatieyrittäjällä, matkanjärjestäjällä tai lipunmyyjällä, joka on myynyt lipun tai liput.

III luku

Rautatieyritysten vastuu matkustajista ja näiden matkatavaroista

11 artikla

Vastuu matkustajista ja näiden matkatavaroista

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, ja rajoittamatta sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla matkustajille myönnetään lisäkorvausta vahingoista, matkustajia ja näiden matkatavaroita koskevasta rautatieyritysten vastuusta säädetään liitteessä I olevan IV osan I, III ja IV luvussa sekä VI ja VII osassa.

12 artikla

Vakuutus ja vastuun kattaminen [...]

Rautatieyrityksellä on oltava riittävät vakuutukset tai **riittävät markkinaehtoiset takuut** direktiivin 2012/34/EU 22 artiklan mukaisesti [...].

13 artikla

Ennakkomaksut

1. Jos matkustaja kuolee tai loukkaantuu, liitteessä I olevassa 26 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun rautatieyrityksen on viipymättä ja joka tapauksessa viimeistään 15 päivän kuluttua siitä, kun korvaukseen oikeutetun luonnollisen henkilön henkilöllisyys on todettu, suoritettava ennakkomaksu, joka kattaa kyseisen henkilön välittömät taloudelliset tarpeet ja joka on suhteutettu hänen kärsimäänsä vahinkoon.
2. Kuolemantapauksessa kyseisen ennakkomaksun on oltava vähintään 21 000 euroa matkustajaa kohti, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.
3. Ennakkomaksun suorittaminen ei merkitse korvausvastuun tunnustamista, ja se voidaan vähentää tämän asetuksen perusteella maksettavista myöhemmistä määristä, mutta se on maksettava takaisin ainoastaan, jos vahinko on aiheutunut matkustajan huolimattomuudesta tai virheestä tai jos henkilö, jolle ennakkomaksu suoritettiin, ei ollut korvaukseen oikeutettu henkilö.

14 artikla

Korvausvastuun kiistäminen

Vaikka rautatieyrittäjä kiistäisi olevansa vastuussa kuljettamalleen matkustajalle aiheutuneista ruumiillisista vahingoista, sen on ryhdyttävä kaikkiin kohtuudella vaadittaviin toimiin avustaakseen matkustajaa, joka vaatii vahingonkorvausta kolmansilta osapuolilta.

IV luku

Viivästymiset, jatkoyhteyksien menettämiset ja peruutukset

15 artikla

Vastuu viivästymisistä, jatkoyhteyksien menettämistä ja peruutuksista

Jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, viivästymisiä, jatkoyhteyksien menettämiä ja peruutuksia koskevaan rautatieyritysten vastuuseen sovelletaan liitteessä I olevan IV osan II lukua.

16 artikla

Lipun hinnan palauttaminen ja uudelleenreititys

1. Jos perustellusti arvioidaan olevan todennäköistä, joko matkan alkaessa tai jos jatkoyhteys menetetään **tai peruutuksen tapauksessa**, [...], että kuljetussopimuksen mukaiseen lopulliseen määräpaikkaan saavutaan **vähintään** 60 minuuttia viivästyneenä, **viivästynyttä tai peruuntunutta palvelua liikennöivän rautatieyrityksen** on välittömästi **annettava matkustajan** [...] valita jokin seuraavista vaihtoehdoista **ja toteutettava tarvittavat järjestelyt**:
 - a) lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan takaisin samoilla ehdoilla, joilla se on maksettu, kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos matkasta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa paluumatka mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan [...];
 - b) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa;
 - c) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana.

2. [...] **Jos** edellä olevan 1 kohdan b ja c alakohdan soveltamiseksi vastaavaa uudelleenreititystä [...] liikennöi **sama rautatieyritys tai kyseinen rautatieyritys antaa toisen yrityksen tehtäväksi toteuttaa uudelleenreitityksen, tästä ei saa aiheutua lisäkustannuksia matkustajalle. Tätä vaatimusta sovelletaan myös, jos uudelleenreititykseen sisältyy kuljetus ylemmässä palveluluokassa ja vaihtoehtoisia liikennemuotoja.** [...]
- Rautatieyritysten on toteutettava kohtuulliset toimet välttääkseen ylimääräiset jatkoyhteydet ja varmistaakseen, että kokonaismatka-ajan **viivästys on mahdollisimman lyhyt.** [...]
- Matkustajia ei saa siirtää alempaan liikennepalvelujen luokkaan, paitsi silloin, kun se on ainoa käytettävissä oleva uudelleenreitityksen keino.
- Rautatieyritys voi matkustajan pyynnöstä suostua siihen, että matkustaja tekee muiden liikennepalvelujen tarjoajien kanssa kuljetussopimuksia, joilla matkustaja pääsee lopulliseen määräpaikkaan vastaavilla ehdoilla, ja rautatieyritys korvaa aiheutuneet kustannukset, sanotun kuitenkin rajoittamatta ensimmäisen alakohdan soveltamista.**
3. Uudelleenreitittävien liikennepalvelujen tarjoajien on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille tarjotaan vastaavan tasoinen esteetön pääsy vaihtoehtoiseen palveluun. **Uudelleenreitittävien liikennepalvelujen tarjoajat voivat tarjota vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille heidän tarpeitaan vastaavia ja muille matkustajille tarjotuista eroavia vaihtoehtoisia palveluita.**
4. Edellä olevassa 1 kohdan a alakohdassa ja 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu lipun hinnan palauttaminen on suoritettava 30 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Jäsenvaltiot voivat vaatia rautatieyrityksiä vastaanottamaan tällaiset pyynnot tiettyjen viestintävälineiden kautta sillä edellytyksellä, että kyseisellä vaatimuksella ei aiheuteta syrjiviä vaikutuksia.

Korvaus [...]

1. Matkustaja on kuljetusoikeutta menettämättä [...] **oikeutettu** korvaukseen rautatieyrittäjältä häntä kohdanneesta, [...] **lipussa tai suorassa lipussa** ilmoitetun lähtöpaikan ja **lopullisen** saapumispaikan välillä tapahtuvasta viivästymisestä, jonka osalta [...] hintaa ei ole palautettu 16 artiklan säännösten mukaisesti. **Matkustajat ovat myös oikeutettuja korvaukseen peruutuksen tai vähintään 60 minuutin viivästymisen sattuessa, jos uudelleenreititys toteutetaan 16 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti. Tässä tapauksessa viivästyminen lasketaan alkuperäisen lipun tai suoran lipun aikataulunmukaisen lopulliseen määräpaikkaan saapumisajan ja todellisen lopulliseen määräpaikkaan saapumisajan perusteella.** Viivästymisistä maksettavat vähimmäiskorvaukset ovat seuraavat:
 - a) 25 prosenttia matkalipun hinnasta 60–119 minuutin viivästymisestä;
 - b) 50 prosenttia matkalipun hinnasta 120 minuutin tai sitä pidemmästä viivästymisestä.
2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan myös matkustajiin, joilla on näyttölippu tai kausilippu. Jos he näyttölipun tai kausilipun voimassaoloaikana kärsivät toistuvista viivästymisistä tai peruuttamisista, heillä [...] **on oikeus** asianmukaiseen korvaukseen rautatieyrittäjien soveltamien korvausjärjestelmien mukaisesti. Näissä järjestelmissä on vahvistettava perusteet viivästymisten ja korvauksen suuruuden laskemiselle. Jos alle 60 minuutin viivästymisiä tapahtuu toistuvasti näyttölipun tai kausilipun voimassaoloaikana, viivästymiset **voidaan** [...] laskea yhteen ja matkustajille **voidaan** [...] maksaa korvausta rautatieyrittäjien korvausjärjestelmien mukaisesti.

3. Viivästymisestä suoritettava korvaus on laskettava sen koko hinnan perusteella, jonka matkustaja on todellisuudessa suorittanut viivästyneestä palvelusta, **sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 kohdan soveltamista**. Jos kuljetussopimus on meno-paluumatkaa varten, korvaus viivästymisestä joko meno- tai paluumatkalla lasketaan suhteessa **lipussa ilmoitettuun hintaan kyseisestä osasta matkaa. Jos hintaa ei ole ilmoitettu matkan eri osille, korvaus lasketaan suhteessa** puoleen lipusta maksetusta hinnasta. Samaten viivästyneen liikennepalvelun hinta missä tahansa muussa kuljetussopimuksen muodossa, joka mahdollistaa matkustamisen useissa toisiaan seuraavissa jaksoissa, lasketaan osuutena koko hinnasta.
4. Viivästymisajan laskemisessa ei oteta huomioon viivästymistä, jonka rautatieyrittäjä voi osoittaa tapahtuneen unionin alueiden ulkopuolella.
- 4 a. Jäsenvaltiot voivat vaatia rautatieyrittäjiä vastaanottamaan korvauspyynnöt tiettyjen viestintävälineiden kautta sillä edellytyksellä, että kyseisellä vaatimuksella ei aiheuteta syrjiviä vaikutuksia.**
5. Korvaus matkalipun hinnasta on maksettava kuukauden kuluessa korvausvaatimuksen esittämisestä. Korvaus voidaan maksaa matkakuponkeina ja/tai muina palveluina, jos niiden ehdot ovat joustavat (erityisesti voimassaoloaika ja määräpaikka). Korvaus on matkustajan pyynnöstä maksettava rahana.
6. Matkalipun hinnasta maksettavasta korvauksesta ei saa vähentää rahoitustoimiin liittyviä kustannuksia, kuten kuluja tai puhelin- tai postimerkkikustannuksia. Rautatieyrittäjät voivat asettaa vähimmäisrajan, jonka alittuessa korvausta ei makseta. Tämä raja saa olla enintään neljä euroa lippua kohden.
7. Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen, jos hänelle on ilmoitettu viivästymisestä ennen matkalipun ostamista tai jos viivästyminen eri liikennepalvelun käytön tai uudelleenreitityksen takia on alle 60 minuuttia.

8. Matkustajalla ei ole oikeutta korvaukseen viivästymisistä, peruutuksista tai menetetyistä jatkoyhteyksistä, jotka johtuvat suoraan seuraavista tai liittyvät erottamattomasti seuraaviin:
- a) rautatien käytöstä riippumattomat seikat, kuten äärimmäiset sääolosuhteet tai merkittävät luonnononnettomuudet, joita rautatieyritys ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia;
 - b) matkustajan virhe; tai
 - c) kolmannen henkilön käyttäytyminen, kuten itsemurhat, ihmiset rautatiekiskoilla, kaapelivarkaudet, hätätilanteet junassa, lainvalvontatoimet, sabotaasi tai terrorismi, jota rautatieyritys ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia.

Rautatieyrityksen henkilökunnan lakot, samaa rataverkkoa käyttävän toisen yrityksen toimet tai laiminlyönnit sekä rataverkon ja asemanhaltijoiden toimet tai laiminlyönnit eivät kuulu ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun poikkeuksen piiriin.

[...]

Avunanto

1. Kun liikennepalvelu lähtee tai saapuu viivästyneenä **taikka peruuntuu**, rautatieyhtiön [...] tai asemanhaltijan on tiedotettava matkustajille tilanteesta sekä **palvelun tai korvaavan palvelun** arvioidusta lähtö- ja saapumisajasta heti, kun kyseiset tiedot ovat saatavissa. **Jos lipunmyyjillä ja matkanjärjestäjillä on tällaiset tiedot, myös heidän on annettava ne matkustajille.**
2. Kun 1 kohdassa tarkoitettu viivästyminen [...] on **vähintään** 60 minuuttia **tai palvelu peruuntuu, viivästynyttä tai peruuntunutta palvelua liikennöivän rautatieyhtiön on tarjottava** matkustajille [...] ilmaiseksi:
 - a) aterioita ja virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan, mikäli niitä on junassa tai asemalla saatavissa tai niitä voidaan kohtuudella toimittaa sinne ottaen huomioon senkaltaiset perusteet kuin etäisyys toimittajasta, toimitukseen kuluva aika ja kustannukset;
 - b) silloin kun se on fyysisesti mahdollista, hotelli- tai muu majoitus sekä rautatieaseman ja majoituspaikan välinen kuljetus, jos majoittuminen yhdeksi tai useammaksi yöksi on välttämätöntä tai jos aiottua pitempi oleskelu osoittautuu välttämättömäksi;
 - c) jos juna on pysähtynyt raiteille, kuljetus junasta rautatieasemalle, vaihtoehtoiseen lähtöpaikkaan tai liikennepalvelun lopulliseen määräpaikkaan, silloin kun se on fyysisesti mahdollista.
3. Jos rautatieliikennepalvelu **keskeytyy** eikä sitä voida enää jatkaa ollenkaan **tai kohtuullisessa ajassa**, rautatieyhtiön on [...] **tarjottava** matkustajille mahdollisimman nopeasti vaihtoehtoinen kuljetuspalvelu ja **toteutettava tarvittavat järjestelyt**.
4. Rautatieyhtiön on matkustajan pyynnöstä todistettava [...], että liikennepalvelu on viivästynyt, johtanut junayhteyden menettämiseen tai peruutettu [...].

5. Rautatieyrityksen on 1, 2, 3 ja 4 kohtaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin ja mahdollisiin saattajiin.
6. [...] **Jos direktiivin 2012/34/EU 13 a artiklan 3 kohdan mukaiset valmiussuunnitelmat on laadittu, rautatieyritysten on koordinoitava asemanhaltijan ja rataverkon haltijan kanssa, jotta nämä voivat valmistautua sellaisten merkittävien häiriöiden ja pitkien viivästymisten mahdollisuuteen, joiden vuoksi merkittävä määrä matkustajia joutuu odottamaan asemalla.**

19 artikla

[...]

[...]

V luku

Vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt

20 artikla

Oikeus kuljetukseen

1. Rautatieyritysten ja asemanhaltijoiden on vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien [...] aktiivisella myötävaikutuksella laadittava tai niillä on oltava säännöt vammaisten henkilöiden [...], **myös heidän kansallisten käytäntöjen mukaisesti hyväksyttyjen henkilökohtaisten avustajiensa**, tai liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeudesta kuljetukseen ilman syrjintää. [...] . **Asemanhaltijan ja rautatieyrityksen on kyseisissä säännöissä määriteltävä, mikä taho on vastuussa avun tarjoamisesta vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille komission asetuksen (EU) N:o 1300/2014 mukaisesti.**
2. Vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille on tarjottava varaukset ja liput ilman lisäkustannuksia. Rautatieyritys, lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä ei saa kieltäytyä tekemästä vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön pyytämää varausta eikä myymästä lippua tällaiselle henkilölle eikä myöskään vaatia, että tällaisen henkilön seurassa matkustaa toinen henkilö, paitsi milloin tämä on ehdottoman välttämätöntä 1 kohdassa tarkoitettujen oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen noudattamiseksi.

Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille tiedottaminen

1. Asemanhaltijan, rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän on pyynnöstä ilmoitettava, myös esteettömässä muodossa **komission** asetuksissa (EU) N:o 454/2011 ja **N:o 1300/2014** sekä direktiivissä (EU) **2019/882** säädettyjen esteettömyysvaatimusten mukaisesti, vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden mahdollisuudesta käyttää asemaa ja sen tiloja ja rautatiepalveluja sekä liikkuvaan kalustoon pääsyn edellytyksistä 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen, oikeutta kuljetukseen koskevien sääntöjen mukaisesti sekä tiedotettava vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille junassa tarjottavista järjestelyistä.
2. Kun rautatieyritys, lipunmyyjä tai matkanjärjestäjä soveltaa 20 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta, sen on pyynnöstä ilmoitettava kyseiselle vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle perustelunsa kirjallisesti viiden arkipäivän kuluessa varauksen tai matkalipun kirjoittamisen epäämisestä tai saattajan vaatimisesta. Rautatieyrityksen, lipunmyyjän tai matkanjärjestäjän on toteutettava kohtuulliset toimet ehdottaakseen kyseiselle henkilölle vaihtoehtoista kuljetusmahdollisuutta ottaen huomioon hänen esteettömyystarpeensa.
3. **Asemilla, joilla ei ole henkilökuntaa, rautatieyrityksen ja asemanhaltijan on huolehdittava siitä, että helposti saatavilla olevat tiedot, jotka koskevat lähimpiä asemia, joilla on henkilökuntaa, ja vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden välittömästi saatavissa olevia avustuspalveluja, asetetaan nähtäville, myös esteettömässä muodossa komission asetuksissa (EU) 454/2011, 1300/2014 ja direktiivissä (EU) 2019/882 vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti noudattaen 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja, oikeutta kuljetukseen koskevia sääntöjä.**

Avunanto rautatieasemilla ja junassa

1. Vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille on annettava apua seuraavasti:

- a) Kansallisten käytäntöjen mukaisesti hyväksytty henkilökohtainen avustaja saa matkustaa erityistariffilla ja tarvittaessa korvauksetta ja istua, kun se on käytännössä mahdollista, vammaisen henkilön vieressä.**

Jos rautatieyritys vaatii, että vammaisella on oltava saattaja junassa 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti, saattajalla on oikeus matkustaa korvauksetta ja istua, kun se on käytännössä mahdollista, vammaisen henkilön vieressä.

Heidän on saatava pitää mukanaan avustavaa koiraa asiaan koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

- [...] b) [...] henkilön lähtiessä rautatieasemalta, jolla on virantoimituksessa olevaa henkilöstöä, matkustaessa tällaisen rautatieaseman kautta tai saapuessa tällaiselle rautatieasemalle **apua on annettava** korvauksetta, jotta kyseinen henkilö voi nousta junaan, siirtyä liityntäpalveluun, johon hänellä on lippu, tai poistua junasta [...]. Kyseisen avun on oltava saatavilla aina, kun asemalla on koulutettua henkilökuntaa virantoimituksessa;**

- c) asemilla, joilla ei ole henkilökuntaa, rautatieyritysten on annettava apua korvauksetta junassa ja junaan noustaessa ja siitä poistuttaessa, jos junassa on koulutettua henkilökuntaa;

[...] d) jos junassa ja asemalla ei ole avustamista varten koulutettua henkilökuntaa, [...] on kaikin kohtuullisin keinoin pyrittävä mahdollistamaan se, että vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat matkustaa rautateitse.

[...]

[...]

- e) rautatieyrityksen on kaikin kohtuullisesti toteutettavin toimin pyrittävä tarjoamaan mahdollisuus samoihin junassa tarjottaviin palveluihin kuin muille matkustajille, jos nämä henkilöt eivät voi käyttää kyseisiä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti.

5. Edellä 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa säännöissä vahvistetaan 1 kohdassa tarkoitettuja oikeuksia koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

23 artikla

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

Avunannon edellytykset

Rautatieyritysten, asemanhaltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toimittava yhteistyössä [...] **20 ja 22** artiklassa **täsmennetyn** avun antamiseksi vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille seuraavien alakohtien mukaisesti:

- a) Apua annetaan sillä ehdolla, että rautatieyritykselle, asemanhaltijalle, lipunmyyjälle tai matkanjärjestäjälle, jolta lippu on ostettu, **tai tarvittaessa f alakohdassa tarkoitettuun yhteen yhteyspisteeseen on ilmoitettu matkustajan tai hänen edustajansa toimesta [...] matkustajan** avuntarpeesta vähintään 48 tuntia ennen kuin apua tarvitaan. **Tällaiset ilmoitukset on toimitettava kaikille matkaan osallisina oleville rautatieyrityksille ja asemanhaltijoille.** Silloin kun lipulla tai kausilipulla voidaan matkustaa useita matkoja, yksi ilmoitus riittää, edellyttäen, että seuraavien matkojen aikataulusta annetaan asianmukaiset tiedot, **ja joka tapauksessa vähintään 48 tuntia ennen kuin apua tarvitaan ensimmäisen kerran. Matkustajan tai hänen edustajansa on kaikin kohtuullisesti toteutettavin toimin pyrittävä ilmoittamaan tällaisten seuraavien matkojen peruuntumisesta vähintään 12 tuntia etukäteen. [...]** ;
- b) Rautatieyritysten, asemanhaltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki tarvittavat toimet ilmoitusten vastaanottamiseksi. **Jos lipunmyyjät eivät pysty käsittelemään tällaisia ilmoituksia, niiden on osoitettava vaihtoehtoisia kauppapaikkoja tai vaihtoehtoisia keinoja ilmoituksen tekemiseksi.**
- c) Jos ilmoitusta ei ole tehty a alakohdan mukaisesti, rautatieyrityksen ja aseman haltijan on pyrittävä kaikin tavoin huolehtimaan avun antamisesta siten, että vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö voi matkustaa.

- d) [...] Asemanhaltijan tai muun valtuutetun henkilön on ilmoitettava pisteet [...], joissa vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa saapumisestaan rautatieasemalle [...] ja pyytää apua.
- e) apua annetaan sillä edellytyksellä, että vammainen tai liikuntarajoitteinen henkilö saapuu ilmoitettuun pisteeseen apua antavan rautatieyrityksen tai asemanhaltijan ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Määräaika ei saa olla aikaisempi kuin 60 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan. Jos vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön saapumiselle ei ole asetettu määräaika, tämän on saavuttava ilmoitettuun pisteeseen viimeistään 30 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa tai määräaika, jona kaikkien matkustajien edellytetään ilmoittautuvan.
- f) Jäsenvaltiot voivat vaatia alueellaan olevia asemanhaltijoita ja rautatieyrityksiä tekemään yhteistyötä perustaakseen vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä varten keskitettyjä yhteyspisteitä ja hoitaakseen niitä Keskitettyjen yhteyspisteiden toimintaehdot vahvistetaan 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa esteettömyyssäännöissä. Näillä keskitetyillä yhteyspisteillä on velvollisuus**
- i) ottaa vastaan avunantoa asemilla koskevat pyynnöt;**
- ii) tiedottaa yksittäisistä avunantopyynnöistä asemanhaltijoille ja rautatieyrityksille; ja**
- iii) antaa tietoa esteettömyydestä.**

Liikkumisvälineiden, [...] apuvälineiden tai avustavien koirien korvaaminen

1. Jos rautatieyritykset ja aseman haltijat aiheuttavat vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön käyttämien **liikkumisvälineiden kuten** pyörätuolien, [...] apuvälineiden, [...] tai **sertifioitujen** avustavien koirien **katoamisen tai vahingoittumisen**, ne ovat vastuussa kyseisestä katoamisesta tai vahingoittumisesta ja niiden on korvattava se.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen on oltava yhtä suuri kuin kadonneen tai vahingoittuneen **liikkumisvälineen tai apuvälineen** korvaamisesta tai korjaamisesta aiheutuneet kustannukset. **Avustavien koirien osalta 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen on oltava yhtä suuri kuin korvaamisesta tai vamman hoitamisesta aiheutuneet kustannukset.**
3. [...] **Kun sovelletaan 1 kohtaa**, rautatieyritysten ja asemanhaltijoiden on toteutettava [...] **kaikki** kohtuulliset toimet korvataksaan **välittömästi tarvittavat** [...] **liikkumisvälineet** tai apuvälineet väliaikaisesti [...]. Vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt saavat pitää [...] **kyseisen** väliaikaisen korvaavan välineen tai laitteen siihen saakka, kun 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu korvaus on maksettu.

Henkilökunnan koulutus

Rautatieyritysten ja aseman haltijoiden on

- a) varmistettava, että [...] vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä **osana säännöllisiä tehtäviään** suoraan avustava koko henkilöstö on tietoinen, miten vastata vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden, myös niiden, joilla on psyykkinen tai älyllinen vamma, tarpeisiin;
- b) tarjottava koulutusta **ja säännöllisiä täydennyskoulutustilaisuuksia** tietoisuuden lisäämiseksi vammaisten ja **liikuntarajoitteisten henkilöiden** tarpeista sellaisen asemalla **tai junassa** työskentelevän koko henkilöstön parissa, joka on suoraan tekemisissä matkustajien kanssa.[...] [...]

[...]

[...]

VI luku

Turvallisuus, valitukset ja liikennepalvelun laatu

27 artikla

Matkustajien henkilökohtainen turvallisuus

Rautatieyritysten, rataverkon haltijoiden ja asemanhaltijoiden on kunkin omalla vastuualueellaan toteutettava yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa asianmukaiset toimenpiteet ja mukautettavat ne viranomaisten määrittelemän turvallisuustason mukaisiksi matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi rautatieasemilla ja junissa ja riskien hallitsemiseksi. Niiden on toimittava yhteistyössä ja vaihdettava tietoja sellaisten toimien ehkäisemistä koskevista parhaista toimintatavoista, jotka todennäköisesti heikentävät turvallisuustasoa.

28 artikla

Valitukset

1. Kaikkien rautatieyritysten [...] ja asemanhaltijoiden [...] – kun kyseessä ovat asemat, joiden kautta kulkee vuosittain keskimäärin yli 10 000 matkustajaa päivässä – on perustettava valitusten käsittelymenettely tämän asetuksen kattamia oikeuksia ja velvoitteita varten omalla vastuualueellaan¹⁵. Niiden on huolehdittava siitä, että niiden yhteystiedot ja työkieli (työkielet) tunnetaan yleisesti matkustajien keskuudessa. **Tätä menettelyä ei sovelleta III lukuun¹⁶.**

¹⁵ **Lisätään uusi johdanto-osan kappale:** Jotta valitukset käsiteltäisiin tehokkaasti, rautatieyrityksillä ja asemanhaltijoilla olisi oltava oikeus perustaa yhteisiä asiakaspalvelu- ja valitusten käsittelymenettelyjä.

¹⁶ **Lisätään uusi johdanto-osan kappale:** Tämän asetuksen säännökset eivät vaikuta matkustajien oikeuksiin tehdä valitusta kansalliselle elimelle tai turvautua kansallisen oikeuden mukaisiin menettelyihin.

2. **Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti** matkustajat voivat tehdä valituksen mille tahansa rautatieyritykselle [...] **tai** asemanhaltijalle [...] **niiden vastuualueeseen kuuluvista seikoista**. Valitukset on tehtävä [...] **kolmen** kuukauden kuluessa tapahtumasta, jonka perusteella valitus tehdään. Valituksen vastaanottajan on kuukauden kuluessa joko annettava perusteltu vastaus tai perustelluissa tapauksissa ilmoitettava matkustajalle, että **tämä saa vastauksen** [...] viimeistään kolmen kuukauden kuluttua valituksen vastaanottamispäivästä [...]. Rautatieyritysten [...] **ja** asemanhaltijoiden [...] on säilytettävä tapahtumaan liittyvät, valituksen arvioimiseksi tarvittavat tiedot [...] **koko valitusten käsittelymenettelyn ajan, mukaan lukien 33 ja 34 artiklassa tarkoitettujen valitusten käsittelymenettelyjen ajan,** [...] ja esitettävä **ne** pyynnöstä kansallisille täytäntöönpanoelimille.
3. Valitusten käsittelymenettelyyn liittyvien yksityiskohtaisten tietojen on oltava **julkisesti** saatavilla, **mukaan lukien** vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille.
4. Rautatieyrityksen on julkistettava vastaanotettujen valitusten määrä ja luokat, käsitellyt valitukset, vastausaika ja mahdollisesti toteutetut parannustoimet 29 artiklassa tarkoitetussa [...] kertomuksessa.

Liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset

1. Rautatieyritysten [...] on vahvistettava liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset ja otettava käyttöön laadunhallintajärjestelmä pitääkseen yllä liikennepalvelujen laatua. Laatuvaatimuksissa on otettava huomioon ainakin liitteessä III luetellut seikat.
2. Rautatieyritysten on [...] valvottava omien liikennepalvelujensa tasoa liikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten mukaisesti. Rautatieyritysten on [...] julkistettava kertomus liikennepalvelujensa laadun tasosta [...] **verkkosivustollaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta [EUVL: lisätään voimaantulopäivä + 2 vuotta] ja joka toinen vuosi sen jälkeen.** [...] Nämä kertomukset on myös asetettava saataville Euroopan unionin rautatieviraston verkkosivuilla.
3. **Asemanhaltijoiden on vahvistettava liikennepalveluja koskevat laatuvaatimukset liitteessä III lueteltujen asiaankuuluvien seikkojen perusteella. Niiden on valvottava palvelujensa tasoa näiden vaatimusten pohjalta ja pyydettyäessä annettava kansallisille viranomaisille pääsy palvelujensa tasoa koskeviin tietoihin.**

VII luku

Tiedottaminen ja täytäntöönpano

30 artikla

Matkustajien oikeuksista tiedottaminen

1. Myydessään rautatiematkaan oikeuttavia matkalippuja rautatieyritysten, asemanhaltijoiden, lipunmyyjien ja matkanjärjestäjien on tiedotettava matkustajille heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Tämän tiedottamisvelvollisuuden täyttämiseksi ne voivat käyttää komission kaikilla unionin virallisilla kielillä laatimaa ja niiden saataville asettamaa yhteenvetoa tämän asetuksen säännöksistä. Lisäksi niiden on lisättävä lippuun huomautus, joko paperisessa tai sähköisessä muodossa tai missä tahansa muussa muodossa, myös esteettömässä muodossa vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille direktiivissä (EU) 2019/882 ja komission asetuksessa (EU) N:o 1300/2014 säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Kyseisessä huomautuksessa on täsmennettävä, mistä tällaiset tiedot ovat saatavissa liikennepalvelun peruuttamisen taikka junayhteyden menettämisen tai pitkän viivästymisen yhteydessä. **Jos huomautusta ei ole mahdollista lisätä lippuun, niiden on tiedotettava matkustajalle jollain toisella tavalla.**
2. Rautatieyritysten ja asemanhaltijoiden on ilmoitettava matkustajille asemalla ja junassa asianmukaisella tavalla, myös esteettömässä muodossa direktiivissä (EU) 2019/882 ja komission asetuksessa (EU) N:o 1300/2014 vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti, heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä jäsenvaltioiden 31 artiklan nojalla nimeämän yhden tai useamman elimen yhteystiedot.

Kansallisten täytäntöönpanoelinten nimeäminen

Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi elin, joka vastaa tämän asetuksen täytäntöönpanosta. Kunkin elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan.

Kunkin elimen on oltava organisaatioltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton rataverkon haltijoista, maksujenperintäelimistä, käyttöoikeuksia myöntävistä elimistä sekä rautatieyrityksistä.

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan mukaisesti nimetystä yhdestä tai useammasta elimestä sekä sen vastuualueista.

Tässä luvussa olevat rautatieyritysten, asemanhaltijoiden ja rataverkon haltijoiden täytäntöönpanovelvoitteet eivät koske Kyprosta ja Maltaa niin kauan kuin niiden alueilla ei ole rautatiejärjestelmää.

Täytäntöönpanotehtävät

1. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on seurattava tarkkaan tämän asetuksen noudattamista, **mukaan lukien komission asetukset 454/2011 ja 1300/2014 siltä osin kuin kyseisiin asetuksiin viitataan tässä asetuksessa**, ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että matkustajien oikeuksia kunnioitetaan. Tätä varten rautatieyritysten, asemanhaltijoiden ja rataverkon haltijoiden on toimitettava täytäntöönpanoelimille asiaan liittyvät asiakirjat ja tiedot näiden pyynnöstä. Tehtäviään suorittaessaan täytäntöönpanoelinten on otettava huomioon tiedot, jotka 33 artiklan mukaisesti valitusten käsittelyyn nimetty elin on toimittanut niille, jos se on eri elin. Ne voivat myös päättää täytäntöönpanotoimista, joita toteutetaan tällaisen elimen toimittamien yksittäisten valitusten perusteella.
2. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on [...] joka toinen vuosi viimeistään [...] kesäkuun lopussa julkaistava tilastotiedot edellisen kalenterivuoden toiminnastaan, myös sovelletuista seuraamuksista.

3. Rautatieyritysten on annettava yhteystietonsa niiden jäsenvaltioiden, joissa ne liikennöivät, kansallisille täytäntöönpanoelimille.

33 artikla

Valistusten käsittely kansallisissa täytäntöönpanoelimissä tai muissa nimetyissä elimissä

1. Kun matkustaja on ensin tehnyt tuloksetta valituksen rautatieyritykselle [...] **tai** asemanhaltijalle 28 artiklan mukaisesti, matkustaja voi tehdä valituksen [...] **2 kohdassa tarkoitettulle elimelle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun matkustaja on saanut tiedon alkuperäisen valituksen hylkäämisestä**, sanotun kuitenkin rajoittamatta kuluttajien oikeuksia turvautua vaihtoehtoihin oikeussuojakeinoihin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU¹⁷ nojalla. **Jos alkuperäiseen valitukseen ei ole vastattu kolmen kuukauden kuluessa valituksen tekemisestä, matkustajalla on oikeus valittaa 2 kohdassa tarkoitettuun elimeen.** [...] Tarvittaessa kyseisen elimen on tiedotettava valituksen tekijälle [...] **hänen** oikeudestaan tehdä valitus vaihtoehtoisille riidanratkaisuelimille henkilökohtaisiin oikeussuojakeinoihin turvautumiseksi.
2. Matkustajat voivat valittaa **joko** kansalliselle täytäntöönpanoelimelle tai muulle jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämälle elimelle tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta.
3. Elimen on ilmoitettava valituksen vastaanottamisesta kahden viikon kuluessa sen vastaanottamisesta. Valistusten käsittelymenettely saa kestää enintään kolme kuukautta **päivästä, jona valitus on laadittu.** Monimutkaisissa tapauksissa elin voi [...] pidentää tämän määräajan kuuteen kuukauteen. Tällaisessa tapauksessa sen on ilmoitettava matkustajalle käsittelyajan pidentämisen syyt ja arvioitu aika, joka tarvitaan menettelyn loppuun saattamiseen. Ainoastaan sellaiset tapaukset, joihin sisältyy oikeuskäsittelyjä, saavat kestää yli kuusi kuukautta. Jos kyseinen elin on myös direktiivissä 2013/11/EU tarkoitettu vaihtoehtoinen riidanratkaisuelin, sovelletaan kyseisessä direktiivissä säädettyjä määräaikoja.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 14).

Valitusten käsittelymenettelyn on oltava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden saatavilla esteettömästi.

4. Jos matkustaja valittaa tapahtumasta, jossa on mukana rautatieyrittäjä, käsittelijänä on oltava **2 kohdassa tarkoitettu** sen jäsenvaltion [...] elin, joka on myöntänyt toimiluvan asianomaiselle rautatieyrittäjälle.
5. Jos valitus tehdään asemanhaltijoiden tai rataverkon haltijoiden mahdollisista rikkomuksista, [...] **valituksen käsittelee 2 kohdassa tarkoitettu sen jäsenvaltion elin**, jonka alueella tapahtuma on sattunut.
6. [...] **Elimet** voivat 34 artiklan mukaista yhteistyötä tehdessään poiketa 4 tai 5 kohdan säännöksistä, jos se on perustellusta syystä, erityisesti kielen tai asuinpaikan vuoksi, matkustajan edun mukaista.

34 artikla

Kansallisten täytäntöönpanoelinten välinen tiedonvaihto ja rajatylittävä yhteistyö

1. Jos nimetään eri elimet 31 ja 33 artiklan nojalla, on otettava käyttöön raportointimenettelyt sen varmistamiseksi, että nämä elimet vaihtavat tietoja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti, jotta kansallista täytäntöönpanoelintä autetaan suorittamaan valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviään ja jotta 33 artiklan mukaisesti nimetty valituksia käsittelevä elin voi kerätä tiedot, jotka ovat tarpeen yksittäisten valitusten tutkimiseksi.
2. Kansallisten täytäntöönpanoelinten on vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja -käytännöistään koordinoititarkoituksissa. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.

3. [...] Monimutkaisissa tapauksissa, joihin liittyy useita valituksia tai liikenteenharjoittajia, rajat ylittävää matkustamista tai onnettomuuksia muun jäsenvaltion kuin sen alueella, joka myönsi yrityksen toimiluvan, erityisesti, jos on epäselvää, mikä kansallinen täytäntöönpanoelin on toimivaltainen tai jos valituksen ratkaiseminen näin helpottuisi tai nopeutuisi, kansallisten täytäntöönpanoelinten on tehtävä yhteistyötä nimetäkseen 'johtavan' elimen, joka toimii matkustajien kannalta keskitettynä yhteyspisteenä. Kaikkien osallisina olevien kansallisten täytäntöönpanoelinten on tehtävä yhteistyötä valituksen ratkaisemisen helpottamiseksi (muun muassa jakamalla tietoa, avustamalla asiakirjojen kääntämisessä ja antamalla tietoa tapahtumien olosuhteista). Matkustajille on tiedotettava, mikä elin toimii 'johtavana' elimenä.

VIII luku

Loppusäännökset

35 artikla

Seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle näistä säännöksistä ja toimenpiteistä ja viipymättä kaikista niihin myöhemmin tehdyistä muutoksista.
2. Tehtäessä 34 artiklan mukaista yhteistyötä kansallisen täytäntöönpanoelimen, joka on toimivaltainen 33 artiklan 4 ja 5 kohdan soveltamiseksi, on valitusta käsittelevän kansallisen täytäntöönpanoelimen pyynnöstä tutkittava kyseisen elimen havaitsema tämän asetuksen säännösten rikkominen ja määrättävä tarpeen mukaan seuraamuksia.

36 artikla

Säädösvallan siirto

Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 37 artiklan mukaisesti, jotta voidaan

- i) mukauttaa 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja rahamääriä [...], **jotta otettaisiin huomioon muutokset komission (Eurostat) julkaisemaan EU:n laajuiseen yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin, josta on poistettu energian ja jalostamattomien elintarvikkeiden vaikutus;**
- ii) muuttaa liitettä I [...], jotta otettaisiin huomioon muutokset **kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (COTIF-yleissopimus) liitteessä A vahvistettuihin, matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta tehtyä sopimusta (CIV) koskeviin yhtenäisiin oikeussäännöksiin [...].**

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artikkelissa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle ... päivästä ...kuuta ... [tämän asetuksen voimaantulopäivä] viiden vuoden ajaksi 36 artikkelissa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa¹⁸ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

¹⁸ Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välillä tehty toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä (EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1).

6. Tämän artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaä jatketaan kahdella kuukaudella.

38 artikla

Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen täytäntöönpanosta ja tuloksista viiden vuoden kuluttua tämän asetuksen antamisesta.

Kertomus perustuu tämän asetuksen mukaisesti toimitettuihin tietoihin. Kertomukseen liitetään tarvittaessa asianmukaisia ehdotuksia.

39 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EY) N:o 1371/2007 [***EUVL: lisätään voimaantulopäivä + 24 kuukautta***]
alkaen.

Viittauksia kumottuun asetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteessä V olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

40 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan [EUVL: lisätään voimaantulopäivä + 24 kuukautta] alkaen.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Neuvoston puolesta

Puhemies

Puheenjohtaja

LIITE I

Ote kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan 9 päivänä toukokuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen (COTIF), sellaisena kuin se on muutettuna kansainvälisiä rautatiekuljetuksia koskevan yleissopimuksen (CIV) 3 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyllä muutospöytäkirjalla, liitteessä A olevista yhtenäisistä oikeussäännöksistä, jotka koskevat sopimusta matkustajien ja matkatavaran kansainvälisestä rautatiekuljetuksesta

I OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET

3 artikla

Määritelmät

Näissä yhtenäisissä oikeussäännöksissä tarkoitetaan

- a) 'kuljettajalla' sopimuskuljettajaa, jonka kanssa matkustaja on tehnyt kuljetussopimuksen näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti, tai perättäistä kuljettajaa, joka on kyseisen sopimuksen perusteella vastuuvollinen;**
- b) 'suorittavalla kuljettajalla' kuljettajaa, joka ei ole tehnyt matkustajan kanssa kuljetussopimusta mutta jolle a alakohdassa tarkoitettu kuljettaja on antanut tehtäväksi suorittaa rautatiekuljetuksen osittain tai kokonaan;**
- c) 'yleisillä kuljetusehdoilla' lain mukaisesti kussakin jäsenvaltiossa voimassa olevien yleisten ehtojen tai tariffien muodossa asetettuja ja kuljettajan noudattamia ehtoja, joista on tullut kuljetussopimuksen tekemisen myötä sen olennainen osa;**
- d) 'ajoneuvolla' matkustajien kuljetuksen yhteydessä kuljetettavaa moottoriajoneuvoa tai perävaunua.**

II OSA

KULJETUSSOPIMUKSEN SOLMIMINEN JA TOIMEENPANO

6 artikla

Kuljetussopimus

1. Kuljetussopimuksella kuljettaja sitoutuu kuljettamaan matkustajan sekä tarvittaessa matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikkaan sekä luovuttamaan matkatavaran ja ajoneuvot määräpaikassa.
2. Kuljetussopimuksen todisteena on yksi tai useampi matkustajalle kirjoitettu matkalippu. Matkalipun puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta kuljetussopimuksen olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan kuljetussopimus pysyy näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisena, ottaen kuitenkin huomioon 9 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkalippu on, kunnes toisin osoitetaan, todiste kuljetussopimuksen solmimisesta ja sen sisällöstä.

7 artikla

Matkalippu

1. Matkalippujen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin ne on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.
2. Matkalipussa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut merkinnät, jotka tarvitaan todistamaan kuljetussopimuksen solmiminen sekä sen sisältö ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan tästä sopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Matkustajan on lipun vastaanottaessaan varmistauduttava siitä, että se on hänen pyyntönsä mukainen.
4. Matkalippu voidaan luovuttaa toiselle ainoastaan, ellei siinä ole mainittu matkustajan nimeä eikä matkaa ole aloitettu.
5. Matkalippu voi olla myös luettaviksi kirjoitusmerkeiksi muunnettavien elektronisten tietotallenteiden muodossa. Tietojen tallennukseen ja käsittelyyn käytettävien menettelyjen on taattava tällaisen matkalipun samanarvoisuus muussa muodossa olevan matkalipun kanssa, erityisesti sen todistusvoiman suhteen.

8 artikla

Kuljetusmaksun maksaminen ja palauttaminen

1. Ellei matkustajan ja kuljettajan kesken ole toisin sovittu, on kuljetusmaksu maksettava etukäteen.
2. Ehdot, joilla kuljetusmaksu palautetaan, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

9 artikla

Matkustusoikeus. Junasta poistaminen

1. Matkustajalla on matkan alusta lähtien oltava voimassa oleva matkalippu, jonka hänen on esitettävä lippuja tarkastettaessa. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä,
 - a) että matkustajan, joka ei esitä voimassa olevaa matkalippua, on maksettava kuljetusmaksu ja sen lisäksi lisämaksu;
 - b) että matkustaja, joka kieltäytyy heti maksamasta kuljetusmaksua tai lisämaksua, voidaan poistaa junasta;
 - c) palautetaanko lisämaksu ja millä ehdoin.
2. Yleisissä kuljetusehdoissa voidaan määrätä, ettei matkustajia, jotka
 - a) vaarantavat liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden tai muiden matkustajien turvallisuuden,
 - b) häiritsevät kohtuuttomasti muita matkustajia,oteta kuljetettavaksi tai että heidät voidaan poistaa junasta kesken matkaa ja ettei tällaisilla henkilöillä ole oikeutta vaatia kuljetusmaksun ja matkatavararahdin palauttamista.

10 artikla

Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen

Matkustajan on noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä.

11 artikla

Junan peruuntuminen tai myöhästyminen. Jatkoyhteyden menettäminen

Kuljettajan on tarvittaessa merkittävä matkalippuun, että juna on peruutettu tai jatkoyhteys menetetty.

III OSA

KÄSIMATKATAVARAN, ELÄINTEN, MATKATAVARAN JA AJONEUVOJEN KULJETUS

I luku

Yhteiset määräykset

12 artikla

Sallitut esineet ja eläimet

1. Matkustaja saa kuljettaa mukanaan helposti kannettavia esineitä (käsimatkatavara) ja eläviä eläimiä yleisten kuljetusehtojen mukaisesti. Lisäksi hän saa kuljettaa mukanaan suurikokoisia esineitä yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti. Esineitä ja eläimiä, jotka voivat häiritä muita matkustajia tai aiheuttaa vahinkoja, ei saa kuljettaa käsimatkatavarana.
2. Matkustaja voi jättää esineitä ja eläimiä kuljetettavaksi matkatavarana yleisten kuljetusehtojen mukaisesti.
3. Kuljettaja voi henkilökuljetuksen yhteydessä ottaa kuljetettavaksi ajoneuvoja yleisten kuljetusehtojen erityismääräysten mukaisesti.
4. Vaarallisia aineita voidaan kuljettaa käsimatkatavarana, matkatavarana tai ajoneuvoissa, jotka kuljetetaan rautateitse tämän osan määräysten mukaisesti, vain jos vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskeva ohjesääntö (RID) sen sallii.

13 artikla

Tarkastus

1. Kuljettajalla on oikeus tarkastaa, että kuljetettavat esineet ja eläimet (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) ovat kuljetusmääräysten mukaisia, milloin on perusteltua syytä epäillä kuljetusmääräysten rikkomista ja edellyttäen, etteivät sen valtion lait ja määräykset, jonka alueella tarkastus suoritetaan, sitä kiellä. Matkustaja on kutsuttava olemaan läsnä tarkastuksessa. Ellei hän siihen saavu tai ellei hän ole tavattavissa, kuljettajan on toimitettava tarkastus kahden riippumattoman todistajan läsnä ollessa.
2. Jos todetaan, ettei kuljetusmääräyksiä ole noudatettu, kuljettaja voi vaatia matkustajaa suorittamaan tarkastuksesta aiheutuneet kulut.

14 artikla

Hallinnollisten muodollisuuksien täyttäminen

Matkustajan on kuljetettavien esineiden ja eläinten (käsimatkatavara, matkatavara, ajoneuvot kuormineen) osalta noudatettava tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä. Hänen tulee olla läsnä näiden esineiden tarkastuksessa, elleivät kunkin valtion lait ja määräykset myönnä poikkeusta.

II luku

Käsimatkatavara ja eläimet

15 artikla

Valvonta

Matkustajan on valvottava käsimatkatavaraa ja mukanaan kuljettamiaan eläimiä.

III luku

Matkatavara

16 artikla

Matkatavaran kirjaaminen

1. Matkatavaran kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määritellään matkatavaratodistuksessa, joka on luovutettava matkustajalle.
2. Matkatavaratodistuksen puuttuminen, puutteellisuus tai katoaminen ei vaikuta matkatavaran kuljetusta koskevien sopimusten olemassaoloon eikä voimassaoloon, vaan ne pysyvät näiden yhtenäisten oikeussäännösten alaisina, ottaen kuitenkin huomioon 22 artiklan mukaiset seuraukset.
3. Matkatavaratodistus on, kunnes toisin osoitetaan, todiste matkatavaran kirjaamisesta ja sen kuljetusehdoista.
4. Kunnes toisin osoitetaan, oletetaan, että matkatavara oli kuljettajan ottaessa sen kuljetukseen ulkonaisesti hyvässä kunnossa ja että kollien lukumäärä ja paino täsmäsivät matkatavaratodistuksen merkintöjen kanssa.

17 artikla

Matkatavaratodistus

1. Matkatavaratodistuksen muoto ja sisältö sekä se, millä kielellä ja millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisissä kuljetusehdoissa. 7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
2. Matkatavaratodistukseen tulee olla merkitty ainakin seuraavat tiedot:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusvelvoitteet matkatavaran kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.
3. Ottaessaan vastaan matkatavaratodistuksen matkustajan on tarkistettava, että todistus on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

18 artikla

Kirjaaminen ja kuljetus

1. Ellei yleisissä kuljetusehdoissa ole määrätty poikkeuksia, kirjattua matkatavaraa otetaan kuljetettavaksi ainoastaan esittäessä vähintään matkatavaran määräpaikalle saakka kelpaava matkalippu. Muussa suhteessa matkatavaran kirjaaminen tapahtuu niiden määräysten mukaan, jotka ovat voimassa paikkakunnalla, jolla matkatavara jätetään kuljetettavaksi.
2. Jos yleisten kuljetusehtojen mukaan matkatavara voidaan ottaa kuljetettavaksi esittämättä matkalippua, on näiden yhtenäisten oikeussäännösten määräyksiä matkustajan oikeuksista ja velvollisuuksista matkatavaroidensa suhteen sovellettava vastaavasti myös matkatavaran lähettäjään.

3. Kuljettaja voi kuljettaa matkatavaran toisella junalla, toista reittiä tai toisilla liikennevälineillä kuin mitä matkustaja käyttää.

19 artikla

Matkatavararahdin maksaminen

Ellei matkustajan ja kuljettajan välillä ole toisin sovittu, on matkatavararahti maksettava jätettäessä matkatavara kuljetettavaksi.

20 artikla

Matkatavaran merkitseminen

Matkustajan on merkittävä jokaiseen kolliin hyvin näkyvään paikkaan kestävästi ja selvästi:

- a) nimensä ja osoitteensa;
- b) määräpaikka.

21 artikla

Matkustajan määräämisoikeus matkatavaraan nähden

- 1. Jos olosuhteet sallivat eivätkä tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräykset ole esteenä, matkustaja voi vaatia matkatavaran luovuttamista lähetyspaikalla matkatavaratodistuksen palauttamista sekä yleisten kuljetusehtojen niin määrätessä matkalipun esittämistä vastaan.
- 2. Yleiset kuljetusehdot voivat sisältää lisäksi muita määräyksiä määräämisoikeudesta matkatavaraan nähden, erityisesti määräyksiä määräpaikan muutoksesta ja tämän mahdollisista kustannusseurauksista matkustajalle.

Matkatavaran luovutus

1. Matkatavara luovutetaan matkatavaratodistusta ja tapauksen mukaan lähetystä rasittavien kulujen suoritusta vastaan.

Kuljettaja on oikeutettu, ei kuitenkaan velvollinen, toteamaan, onko matkatavaratodistuksen haltija oikeutettu saamaan matkatavaran haltuunsa.

2. Matkatavara katsotaan luovutetuksi matkatavaratodistuksen haltijalle myös, kun määräpaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti
 - a) se on jätetty tulli- tai veroviranomaisille heidän toimipaikkoihinsa tai varastoihinsa silloin, kun nämä eivät ole kuljettajan valvonnassa;
 - b) elävät eläimet on annettu kolmannen henkilön huostaan.
3. Matkatavaratodistuksen haltija voi vaatia määräpaikalla, että matkatavara annetaan hänelle niin pian kuin on sovittu sekä tarpeen vaatiessa tulli- tai muiden hallintoviranomaisten määräysten täyttämiseen tarpeellinen aika on kulunut.
4. Ellei matkatavaratodistusta esitetä, on kuljettaja velvollinen luovuttamaan matkatavaran vain sille, joka todistaa oikeutensa siihen; jos tätä oikeutta ei katsota riittävän selvästi toteennäytetyksi, voi kuljettaja vaatia vakuuden.
5. Matkatavara luovutetaan kirjauksessa määräpaikaksi merkityllä paikalla.
6. Matkatavaratodistuksen haltijalla, joka ei ole saanut matkatavaraansa 3 kohdassa mainitulla tavalla, on oikeus vaatia, että matkatavaratodistukseen merkitään päivä ja kellonaika, jolloin hän on käynyt matkatavaraa vaatimassa.
7. Oikeudenomistaja voi kieltäytyä vastaanottamasta matkatavaraa, jos kuljettaja ei noudata hänen pyyntöään olla läsnä tarkistettaessa matkatavaran kunto väitetyn vahingon toteamiseksi.
8. Muussa suhteessa matkatavaran luovutus tapahtuu luovutuspaikalla voimassa olevien määräysten mukaisesti.

IV luku

Ajoneuvot

23 artikla

Kuljetusehdot

Yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevissa erityismääräyksissä määrätään erityisesti kuljetukseen otto-, kirjaamis-, kuormaus-, kuljetus-, purkaus- ja luovutusehdot sekä matkustajan velvollisuudet.

24 artikla

Kuljetusasiakirja

1. Ajoneuvojen kuljetusta koskevat sopimusvelvoitteet määrätään kuljetusasiakirjassa, joka luovutetaan matkustajalle. Kuljetusasiakirja voi olla matkalipun osa.
2. Kuljetusasiakirjan muoto ja sisältö sekä se, millaisin kirjaimin se on painettava ja täytettävä, määrätään yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevissa erityismääräyksissä. 7 artiklan 5 kohtaa sovelletaan vastaavasti.
3. Kuljetusasiakirjassa on oltava ainakin seuraavat merkinnät:
 - a) kuljettaja tai kuljettajat;
 - b) ilmoitus siitä, että kuljetus on myös päinvastaisesta määräyksestä huolimatta näiden yhtenäisten oikeussäännösten alainen; tämä voidaan ilmoittaa lyhenteellä CIV;
 - c) kaikki muut ilmoitukset, jotka tarvitaan osoittamaan sopimusvelvoitteet ajoneuvojen kuljetuksessa ja joiden nojalla matkustaja voi saattaa voimaan kuljetussopimuksesta johtuvat oikeutensa.

4. Ottaessaan vastaan kuljetusasiakirjan matkustajan on tarkistettava, että se on laadittu hänen ilmoitustensa mukaisesti.

25 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tässä luvussa toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvojen kuljetukseen III luvun mukaisia matkatavaran kuljetusmääräyksiä.

IV OSA
KULJETTAJAN VASTUU

I luku

Vastuu matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta

26 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut matkustajan kuolemasta, ruumiinvammasta tai muusta fyysisen tai henkisen koskemattomuuden haitasta rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa junassa, noustessa siihen tai siitä poistuessa, käytettävästä rataverkosta riippumatta.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa:
 - a) jos onnettomuus on aiheutunut rautatien käyttöön kuulumattomasta seikasta, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia;
 - b) onnettomuus on aiheutunut matkustajan syystä;
 - c) onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä, jota kuljettaja tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ei ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyritystä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeudet säilyvät muuttumattomana.
3. Jos onnettomuus johtuu kolmannen henkilön käyttäytymisestä eikä kuljettaja tästä huolimatta ole kokonaan vapaa vastuustaan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti, hän vastaa kaikesta vahingosta näiden yhtenäisten oikeussäännösten rajoituksin, ottaen kuitenkin huomioon kolmanteen henkilöön kohdistuvat mahdolliset takautumisoikeudet.

4. Nämä yhtenäiset oikeussäännökset eivät vaikuta siihen vastuuseen, joka saattaa tulla kuljettajan kannettavaksi muissa kuin 1 kohdassa edellytetyissä tapauksissa.
5. Jos yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia, matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta vastaa se kuljettaja, jonka kuljetussopimuksen mukaan tuli suorittaa kuljetusta onnettomuuden sattuessa. Jos kuljetuksen suorittajana oli tällöin kuljettajan asemesta suorittava kuljettaja, molemmat vastaavat yhteisvastuullisesti näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

27 artikla

Vahingonkorvaus kuolemantapauksessa

1. Jos matkustaja on saanut surmansa, vahingonkorvaus käsittää:
 - a) matkustajan kuolemasta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, erityisesti kustannukset ruumiin kuljetuksesta ja hautauksesta;
 - b) ellei kuolema ole seurannut välittömästi, 28 artiklassa määrätyt korvaukset.
2. Jos matkustajan kuoleman johdosta henkilöt, joita hän lain nojalla oli tai olisi ollut tulevaisuudessa velvollinen elättämään, menettävät toimeentulonsa, on myös tämän menetys korvattava. Sellaisten henkilöiden vahingonkorvausvaateet, joiden elatuksesta matkustaja on huolehtinut lain häntä siihen velvoittamatta, ratkaistaan kansallisen oikeuden mukaan.

28 artikla

Vahingonkorvaus loukkaantumistapauksissa

Jos matkustaja on saanut ruumiinvamman tai hänen fyysistä tai henkistä koskemattomuuttaan on muuten loukattu, vahingonkorvaus käsittää:

- a) korvauksen välttämättömistä kuluista, erityisesti hoidosta ja kuljetuksesta;
- b) korvauksen joko täydellisestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä tai tarpeiden lisääntymisestä aiheutuneesta haitasta.

29 artikla

Muiden henkilövahinkojen korvaaminen

Kansallisen oikeuden mukaan ratkaistaan, onko ja missä määrin kuljettajan suoritettava korvausta muusta kuin 27 ja 28 artiklassa tarkoitettusta haitasta.

30 artikla

Vahingonkorvauksen muoto ja yläraja kuoleman- ja loukkaantumistapauksissa

1. Edellä 27 artiklan 2 kohdassa ja 28 artiklan b alakohdassa tarkoitettu vahingonkorvaus on suoritettava kertakaikkisen pääoman muodossa. Jos kuitenkin kansallisen oikeuden mukaan elinkoron maksaminen on sallittua, korvaus suoritetaan tässä muodossa, jos loukkaantunut matkustaja tai 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut oikeudenomistajat sitä pyytävät.
2. Tämän artiklan 1 kohdan nojalla maksettavan vahingonkorvauksen suuruus määrätään kansallisen oikeuden mukaan. Kuitenkin näiden yhtenäisten oikeussäännösten soveltamista varten määrätään 175 000 laskentayksikön yläraja pääomana tai tätä pääomaa vastaavana elinkorkona kutakin matkustajaa kohti siinä tapauksessa, että tämä raja kansallisen oikeuden mukaan on alhaisempi.

31 artikla

Muut kuljetusvälineet

1. Muissa kuin 2 kohdan tapauksissa vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä ei sovelleta vahinkoihin, jotka syntyvät kuljetuksessa, joka kuljetussopimuksen mukaisesti ei tapahdu rautateitse.
2. Jos rautatievaunut kuljetetaan junalautalla, vastuuta matkustajien kuolemasta ja loukkaantumisesta koskevia määräyksiä sovelletaan 26 artiklan 1 kohdassa ja 33 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin vahinkoihin, jotka aiheutuvat matkustajalle rautatien käyttöön liittyvän onnettomuuden seurauksena matkustajan oleskellessa näissä vaunuissa, noustessa niihin tai niistä poistuessa.
3. Jos rautatieliikenne poikkeuksellisista syistä keskeytyy tilapäisesti ja matkustajat kuljetetaan muulla kulkuneuvolla, kuljettaja on vastuussa näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaisesti.

II luku

Vastuu aikataulun noudattamatta jättämisestä

32 artikla

Vastuu junan peruuntumisesta tai myöhästymisestä tai jatkoyhteyden menettämisestä

1. Kuljettaja vastaa matkustajalle vahingosta, joka aiheutuu siitä, ettei junan peruuntumisen tai myöhästymisen tai jatkoyhteyden menettämisen johdosta matkaa voida jatkaa samana päivänä tai kyseisissä olosuhteissa matkan jatkamista samana päivänä ei voida kohtuudella vaatia. Vahingonkorvaus käsittää matkustajalle yöpymisestä sekä häntä odottaville henkilöille ilmoittamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos peruutus, myöhästyminen tai jatkoyhteyden menetys johtuu jostakin seuraavasta syystä:
 - a) rautatien käytöstä riippumattomat seikat, joita kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia;
 - b) matkustajan virhe; tai
 - c) kolmannen henkilön käyttäytyminen, jota kuljettaja ei tapauksen laadun edellyttämästä huolellisuudesta huolimatta ole voinut välttää eikä estää sen seurauksia. Toista kuljetusyritystä, joka käyttää samaa rataverkkoa, ei katsota kolmanneksi henkilöksi; takautumisoikeudet säilyvät muuttumattomana.
3. Se, onko kuljettajan suoritettava korvausta muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista vahingoista ja missä määrin, määräytyy kansallisen oikeuden mukaan. Tätä määräystä ei sovelleta 44 artiklan tapauksessa.

III luku

Vastuu käsimatkatavarasta, eläimistä, matkatavarasta ja ajoneuvoista

1 OSASTO

Käsimatkatavara ja eläimet

33 artikla

Vastuu

1. Matkustajan kuollessa tai loukkaantuessa vastaa kuljettaja myös vahingosta, joka aiheutuu matkustajan yllä olevien tai hänen käsimatkatavarana mukanaan kuljettamiensa esineiden täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta; tämä koskee myös matkustajan mukanaan kuljettamia eläimiä. 26 artiklaa sovelletaan vastaavasti.
2. Muussa suhteessa kuljettaja on vastuussa vahingoista, jotka aiheutuvat esineiden, käsimatkatavaran tai eläinten, joiden valvonta 15 artiklan mukaan kuuluu matkustajalle, täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta vain silloin, kun vahinko on luettava kuljettajan syyksi. IV osan muita artikloita, 51 artiklaa lukuun ottamatta, ja VI osan artikloita ei sovelleta tässä tapauksessa.

34 artikla

Vahingonkorvauksen yläraja esineiden kadotessa tai vahingoittuessa

Kuljettajan ollessa vastuussa 33 artiklan 1 kohdan mukaisesti on hänen suoritettava vahingonkorvausta enintään 1 400 laskentayksikön määrään saakka kutakin matkustajaa kohti.

35 artikla

Vastuusta vapauttaminen

Kuljettaja ei vastaa matkustajalle vahingosta, joka johtuu siitä, ettei matkustaja ole noudattanut tulli- tai muiden hallintoviranomaisten antamia määräyksiä.

2 OSASTO

Matkatavara

36 artikla

Vastuuperiaatteet

1. Kuljettaja on vastuussa vahingosta, joka aiheutuu matkatavaran täydellisestä tai osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta sen kuljetettavaksi ottamisesta luovuttamiseen saakka, samoin kuin matkatavaran luovutuksen viivästymisestä.
2. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on syynä matkustajan virhe, hänen määräyksensä, joka ei johdu kuljettajan virheestä, matkatavarassa itsessään oleva vika tai seikat, joita rautatie ei ole voinut välttää ja joiden seurauksia se ei ole voinut estää.
3. Kuljettaja on tästä vastuusta vapaa, jos katoaminen tai vahingoittuminen on aiheutunut erityisistä vahingonvaaroista, jotka liittyvät yhteen tai useampaan seuraavista seikoista:
 - a) päällyksen puuttuminen tai puutteellisuus;
 - b) matkatavaran erikoinen laatu;
 - c) esineiden, joita ei oteta kuljetettavaksi, lähettäminen matkatavarana.

37 artikla

Todistustaakka

1. Kuljettaja on velvollinen näyttämään toteen, että katoamiseen, vahingoittumiseen tai viivästyneeseen luovuttamiseen on ollut syynä jokin 36 artiklan 2 kohdan tarkoittamista seikoista.

2. Jos kuljettaja osoittaa, että katoaminen tai vahingoittuminen on, asianhaarat huomioon ottaen, voinut johtua yhdestä tai useammasta 36 artiklan 3 kohdassa mainitusta erityisestä vahingonvaarasta, oletetaan sen johtuneen siitä tai niistä. Oikeudenomistajalla on kuitenkin oikeus osoittaa, ettei vahinko kokonaan tai osaksikaan ole aiheutunut jostakin näistä vahingonvaaroista.

38 artikla

Perättäiset kuljettajat

Jos yhden kuljetussopimuksen nojalla tapahtuvan kuljetuksen suorittajina on useampia perättäisiä kuljettajia, jokainen näistä ottaessaan kuljetettavaksi matkatavaran matkatavaratodistuksineen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjoineen liittyy matkatavaran tai ajoneuvon kuljetuksen osalta kuljetussopimukseen matkatavaratodistuksen tai kuljetusasiakirjan ehtojen mukaisesti ja sitoutuu tästä johtuviin velvoitteisiin. Jokainen kuljettaja on tällöin vastuussa kuljetuksen suorituksesta koko kuljetusmatkalla luovutukseen saakka.

39 artikla

Suorittava kuljettaja

1. Vaikka kuljettaja, olipa hän siihen kuljetussopimuksen nojalla oikeutettu tai ei, on siirtänyt kuljetuksen tosiasiallisen suorittamisen kokonaan tai osaksi suorittavalle kuljettajalle, vastaa kuljettaja kuitenkin koko kuljetuksesta.
2. Kaikkia näiden yhtenäisten oikeussäännösten kuljettajan vastuuta säänteleviä määräyksiä sovelletaan myös suorittavan kuljettajan vastuuseen suorittamastaan kuljetuksesta.
48 ja 52 artiklaa sovelletaan niissä tapauksissa, jolloin suorittavan kuljettajan henkilökuntaa ja muita hänen kuljetuksen suorittamiseen käyttämiään henkilöitä vastaan nostetaan kanne.
3. Erityissopimus, jolla kuljettaja ottaa itselleen velvoitteita, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan eivät kuulu hänelle, tai luopuu oikeuksista, jotka näiden yhtenäisten oikeussäännösten mukaan kuuluvat hänelle, koskee suorittavaa kuljettajaa vain, jos hän on nimenomaan suostunut tähän kirjallisesti. Riippumatta siitä, onko suorittava kuljettaja antanut tällaisen suostumuksen, erityissopimuksesta johtuvat velvoitteet ja luopumisilmoitukset sitovat kuljettajaa.

4. Jos sekä kuljettaja että suorittava kuljettaja ovat vastuussa, he vastaavat yhteisvastuullisesti.
5. Korvaus, joka voidaan vaatia kuljettajalta, suorittavalta kuljettajalta sekä heidän henkilökunnaltaan ja muilta henkilöiltä, joita he käyttävät kuljetuksen suorittamiseen, ei saa kokonaismäärältään ylittää näissä yhtenäisissä oikeussäännöksissä edellytetyjä vastuun enimmäismääriä.
6. Tämä artikla ei vaikuta kuljettajan ja suorittavan kuljettajan keskinäisiin takautumisoikeuksiin.

40 artikla

Katoamisolettamus

1. Oikeudenomistaja voi muita todisteita esittämättä katsoa kollin kadonneeksi, ellei sitä luovuteta hänelle tai aseteta haettavaksi 14 päivän kuluessa siitä, kun luovutusta 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti on pyydetty.
2. Jos kadonneeksi katsottu kolli löytyy vuoden kuluessa siitä, kun pyyntö sen luovuttamisesta on esitetty, on kuljettajan ilmoitettava siitä oikeudenomistajalle, jos tämän osoite tiedetään tai voidaan saada selville.
3. Oikeudenomistaja voi 30 päivän kuluessa 2 kohdan mukaisen ilmoituksen saamisesta vaatia, että matkatavara luovutetaan hänelle. Hänen on tällöin suoritettava matkatavaran kuljetuskustannukset lähetyspaikalta paikalle, jolla luovuttaminen tapahtuu, ja palautettava saamansa korvausmäärä vähentämällä siitä tähän korvaukseen ehkä sisältyneet kustannukset. Hänellä on kuitenkin edelleen oikeus vaatia vahingonkorvausta luovutuksen viivästymisestä 43 artiklan mukaisesti.
4. Ellei löytynyttä matkatavaraa vaadita takaisin 3 kohdassa mainitun määräajan kuluessa tai jos matkatavara löytyy yli vuoden kuluttua luovutuspyynnön esittämisestä, on matkatavara kuljettajan käytettävissä sen paikkakunnan lakien ja määräysten mukaan, jolla matkatavara on.

41 artikla

Korvaus katoamistapauksessa

1. Matkatavaran kadotessa täydellisesti tai osittain kuljettajan on suoritettava, olematta enemmälti korvausvelvollinen:
 - a) jos vahingon määrä on todistettu, tätä määrää vastaava korvaus, enintään kuitenkin 80 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 1 200 laskentayksikköä kolliä kohti;
 - b) ellei vahingon määrää ole todistettu, kertakaikkinen korvaus, jonka suuruus on 20 laskentayksikköä puuttuvan bruttopainon kilogrammalta tai 300 laskentayksikköä kolliä kohti.

Korvaustapa puuttuvaa kilogrammaa tai kolliä kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Lisäksi kuljettajan on korvattava suoritettut kuljetusmaksut ja muut kadonneen matkatavaran kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset sekä jo suoritettut tullit ja valmisteverot.

42 artikla

Korvaus vahingoittumistapauksesta

1. Jos matkatavara on vahingoittunut, kuljettajan on suoritettava matkatavaran arvонvähennyksen määrä. Muita korvausvaateita ei oteta huomioon.
2. Korvaus ei saa ylittää:
 - a) jos koko lähetyksen arvo on vahingoittumisen johdosta alentunut: määrää, johon se olisi noussut lähetyksen kokonaan kadottua;
 - b) jos vain osa lähetyksestä on vahingoittumisen johdosta arvoltaan laskenut: määrää, johon se olisi noussut arvoltaan alentuneen osan kokonaan kadotessa.

Korvaus luovutuksen viivästyessä

1. Matkatavaran luovutuksen viivästyessä kuljettajan on suoritettava kultakin alkavalta 24 tunnin ajalta matkatavaran luovutusvaatimuksen tekemisestä luettuna, enintään kuitenkin 14 päivältä:
 - a) jos oikeudenomistaja todistaa siitä aiheutuneen vahingon, tavaran vaurioituminen mukaan luettuna: korvausta, jonka määrä vastaa aiheutunutta vahinkoa, enintään 0,80 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 14 laskentayksikköä myöhästynyttä kolliä kohti;
 - b) ellei oikeudenomistaja osoita siitä aiheutuneen vahinkoa: kertakaikkista korvausta, jonka määrä on 0,14 laskentayksikköä myöhästyneen matkatavaran bruttopainon kilogrammaa kohti tai 2,80 laskentayksikköä myöhästynyttä kolliä kohti.

Korvaustapa kilogrammaa tai kolliä kohti määrätään yleisissä kuljetusehdoissa.

2. Jos matkatavara on kokonaan kadonnut, 1 kohdassa mainittua korvausta ei suoriteta 41 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
3. Jos osa matkatavarasta on kadonnut, 1 kohdassa mainittu korvaus on suoritettava siitä osasta, joka ei ole kadonnut.
4. Jos matkatavara on vahingoittunut eikä vahingoittuminen johdu luovutuksen viivästymisestä, suoritetaan 1 kohdassa mainittu korvaus tarvittaessa 42 artiklassa mainitun korvauksen lisäksi.
5. Missään tapauksessa 1 kohdassa sekä 41 ja 42 artiklassa edellytettyjen korvausten kokonaismäärä ei saa ylittää määrää, joka maksettaisiin matkatavaran kokonaan kadotessa.

3 OSASTO

Ajoneuvot

44 artikla

Korvaus viivästymisestä

1. Jos ajoneuvon kuormaus tai luovutus viivästyy kuljettajan syystä, kuljettajan on, mikäli oikeudenomistaja osoittaa viivästyksestä aiheutuneen vahinkoa, suoritettava korvaus, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.
2. Jos kuormauksen viivästyessä kuljettajan syystä oikeudenomistaja luopuu kuljetussopimuksesta, kuljetusmaksu maksetaan hänelle takaisin. Mikäli oikeudenomistaja osoittaa tästä viivästyksestä aiheutuneen vahinkoa, hän voi lisäksi vaatia korvausta, jonka määrä ei saa ylittää ajoneuvon kuljetusmaksua.

45 artikla

Korvaus katoamistapauksessa

Jos koko ajoneuvo tai osa siitä katoaa, oikeudenomistajalle todistetusta vahingosta suoritettava korvaus lasketaan ajoneuvon käyvän arvon mukaan. Se ei saa ylittää 8000:ta laskentayksikköä. Kuormattu tai tyhjä perävaunu katsotaan ajoneuvoksi.

46 artikla

Vastuu muista esineistä

1. Ajoneuvoon jätettyjen tai ajoneuvoon kiinnitetyissä säiliöissä (esim. matkatavarasäiliöt tai suksilaatikot) kuljetettavien esineiden osalta kuljettaja vastaa ainoastaan vahingosta, joka on aiheutunut kuljettajan syystä. Kokonaiskorvaus ei saa ylittää 1 400:aa laskentayksikköä.

2. Ajoneuvon ulkopuolelle kiinnitetyistä esineistä, 1 kohdassa mainitut säiliöt mukaan luettuna, kuljettaja vastaa vain, jos osoitetaan, että vahinko johtuu kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

47 artikla

Sovellettava oikeus

Ellei tämän osaston säännöksissä toisin määrätä, sovelletaan ajoneuvoihin 2 osaston vastuuta matkatavarasta koskevia säännöksiä.

IV luku

Yhteiset määräykset

48 artikla

Vastuurajoitusoikeuden menettäminen

Näiden yhtenäisten oikeussäännösten vastuurajoituksia sekä kansallisen oikeuden määräyksiä, jotka rajoittavat korvaukset tiettyyn määrään, ei sovelleta, jos osoitetaan, että vahinko johtuu kuljettajan toimenpiteestä tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.

49 artikla

Korvausmäärän muuntaminen ja korko

1. Jos korvausmäärää laskettaessa on muunnettava ulkomaisissa rahayksiköissä ilmoitettuja summia, muuntaminen tapahtuu korvauksen maksupäivänä maksupaikalla voimassa olevan kurssin mukaan.

2. Oikeudenomistaja voi vaatia korvausmäärälle korkoa, joka lasketaan viiden prosentin vuotuiskoron mukaan alkaen 55 artiklassa mainitun maksuvaatimuksen esittämispäivästä tai, ellei tällaista maksuvaatimusta ole tehty, kanteen vireillepanopäivästä.
3. Kuitenkin 27 ja 28 artiklan nojalla maksettavasta korvauksesta korkoa lasketaan vasta siitä päivästä, jolloin ne olosuhteet, joihin korvaussumman määrääminen on perustunut, ovat syntyneet, jos tämä päivä on myöhäisempi kuin maksuvaatimuksen esittäminen tai kanteen vireillepanopäivä.
4. Matkatavaran osalta korkoa suoritetaan vain, jos korvaus ylittää 16 laskentayksikköä matkatavaratodistusta kohden.
5. Ellei oikeudenomistaja hänelle määrätyn kohtuullisen ajan kuluessa toimita matkatavaran osalta kuljettajalle vaateen lopullista käsittelyä varten tarpeellisia asiakirjoja, ei korkoja lasketa tämän määräajan umpeen kulumisen ja asiakirjojen sisäänjättöpäivän väliseltä ajalta.

50 artikla

Vastuu ydintapahtuman yhteydessä

Kuljettaja on vapaa hänelle näiden yhtenäisten oikeussäännösten nojalla tulevasta vastuusta, kun ydintapahtuma on aiheuttanut vahingon ja kun jossakin sopimusvaltiossa voimassa olevien lakien ja määräysten nojalla, jotka koskevat vastuuta ydinenergian alalla, tästä vahingosta on vastuussa asianomaisen laitoksen haltija tai joku muu henkilö hänen asemastaan.

51 artikla

Henkilöt, joista kuljettaja on vastuussa

Kuljettaja on vastuussa henkilökunnastaan ja muista kuljetuksen suorittamiseen käyttämistään henkilöistä heidän suorittaessaan tehtäviään. Rataverkon, jolla kuljetus tapahtuu, haltijat katsotaan henkilöiksi, joita kuljettaja käyttää kuljetuksen suorittamiseen.

52 artikla

Muut kanteet

1. Kaikissa tapauksissa, joihin näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan, voidaan kuljettajaa vastaan ajaa vahingonkorvauskannetta, tapahtuipa se millä perusteella tahansa, vain näissä oikeussäännöksissä edellytetyin ehdoin ja rajoituksin.
2. Sama koskee kanteita henkilökuntaa ja muita henkilöitä vastaan, joista kuljettaja on vastuussa 51 artiklan nojalla.

V OSA
MATKUSTAJAN VASTUU

53 artikla

Erityiset vastuuperiaatteet

Matkustaja on vastuussa kuljettajalle kaikista vahingoista,

a) jotka aiheutuvat siitä, ettei hän ole noudattanut

1. 10, 14 ja 20 artiklan mukaisia velvollisuuksiaan,
2. yleisten kuljetusehtojen ajoneuvojen kuljetusta koskevista erityismääräyksistä johtuvia velvollisuuksiaan,
3. vaarallisten aineiden kansainvälistä rautatiekuljetusta koskevasta ohjesäännöstä (RID) johtuvia velvollisuuksiaan, tai

b) jotka ovat matkustajan mukanaan kuljettamien esineiden tai eläinten aiheuttamia,

mikäli hän ei voi todistaa vahingon aiheutuneen olosuhteiden johdosta, joita matkustaja tunnolliselta matkustajalta vaadittavasta huolellisuudesta huolimatta ei ole voinut välttää eikä estää niiden seurauksia. Tämä määräys ei koske kuljettajalle 26 artiklan ja 33 artiklan 1 kohdan nojalla kuuluvaa vastuuta.

VI OSA

VAATEIDEN TOTEUTTAMINEN

54 artikla

Osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen toteaminen

1. Jos kuljettaja huomaa tai otaksuu tai oikeudenomistaja väittää, että osa kuljettajan vastuulla kuljetetusta esineestä (matkatavara, ajoneuvo) on kadonnut tai että esine on vahingoittunut, kuljettajan on viipymättä ja mikäli mahdollista oikeudenomistajan läsnä ollessa laadittava vahingon laadun mukainen tarkastuspöytäkirja esineen kunnosta ja mikäli mahdollista vahingon suuruudesta ja syystä sekä vahingon tapahtumahetkestä.
2. Jäljennös tästä tarkastuspöytäkirjasta on lunastuksetta toimitettava oikeudenomistajalle.
3. Ellei oikeudenomistaja hyväksy pöytäkirjassa esitettyjä seikkoja, hän voi vaatia, että matkatavaran tai ajoneuvon kunto sekä vahingon syy ja määrä todetaan kuljetussopimuksen osapuolten nimeämän asiantuntijan toimesta tai oikeudenkäyntiteitse. Menettelyssä noudatetaan sen valtion lakeja ja määräyksiä, jossa toteaminen tapahtuu.

55 artikla

Vaateiden esittäminen

1. Kuljettajan vastuuta matkustajien kuoleman- ja loukkaantumistapauksessa koskevat vaateet on esitettävä kirjallisesti sille kuljettajalle, jota vastaan kannetta voidaan ajaa. Jos kyseessä on kuljetus, jonka suorittavat perättäiset kuljettajat yhden ainoan kuljetussopimuksen nojalla, vaateet voidaan esittää myös ensimmäiselle tai viimeiselle kuljettajalle samoin kuin kuljettajalle, jolla on siinä maassa, jossa matkustajan kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka sijaitsee, pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimipaikka, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.
2. Muut kuljetussopimukseen perustuvat vaateet on esitettävä kirjallisesti 56 artiklan 2 ja 3 kohdassa mainitulle kuljettajalle.

3. Asiakirjat, joiden liittämistä vaatimuksiin oikeudenomistaja pitää tarpeellisenä, on esitettävä joko alkuperäisinä tai jäljennöksinä, jotka on vahvistettava asianmukaisesti, jos kuljettaja niin vaatii. Selvittäessään vaatimukset lopullisesti voi kuljettaja vaatia takaisin matkalipun, matkatavaratodistuksen ja kuljetusasiakirjan.

56 artikla

Kuljettajat, joita vastaan kannetta voidaan ajaa

1. Vahingonkorvauskannetta, joka perustuu kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksessa, voidaan ajaa ainoastaan 26 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua vastuussa olevaa kuljettajaa vastaan.
2. Tämän artiklan 4 kohdan tapausta lukuun ottamatta muita matkustajan kuljetussopimukseen perustuvia kanteita voidaan ajaa ainoastaan ensimmäistä, viimeistä tai sitä kuljettajaa vastaan, jonka kuljetusosuudella kanteen aiheuttanut seikka tapahtui.
3. Jos kuljetuksen suorittajina on perättäisiä kuljettajia ja kuljettaja, joka on velvollinen luovuttamaan matkatavaran tai ajoneuvon, on suostumuksellaan merkitty matkatavaratodistukseen tai ajoneuvon kuljetusasiakirjaan, voidaan 2 kohdan mukaisia kanteita ajaa häntä vastaan siinäkin tapauksessa, ettei hän ole vastaanottanut matkatavaraa tai ajoneuvoa.
4. Kuljetussopimuksen perusteella suoritettun maksun palauttamista koskevaa kannetta voidaan ajaa joko sitä kuljettajaa vastaan, joka on tämän maksun kantanut, tai sitä vastaan, jonka hyväksi maksu on kannettu.
5. Kannetta voidaan ajaa muitakin kuin 2 ja 4 kohdassa mainittuja kuljettajia vastaan, milloin se esitetään vastahaasteena tai väitteenä samaan kuljetussopimukseen perustuvaa päävaatimusta koskevassa oikeudenkäynnissä.
6. Mikäli näitä yhtenäisiä oikeussäännöksiä sovelletaan suorittavaan kuljettajaan, voidaan kannetta ajaa myös häntä vastaan.
7. Jos kantajalla on oikeus valita jokin useammasta kuljettajasta, hänen valintaoikeutensa lakkaa niin pian kuin kanne on voitu panna vireille niistä jotakuta vastaan; tämä on voimassa myös silloin, kun kantajalla on oikeus valita yhden tai useamman kuljettajan ja suorittavan kuljettajan välillä.

58 artikla

Kuoleman- ja loukkaantumistapauksista johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan kuljettajan vastuuseen matkustajien kuoleman- tai loukkaantumistapauksissa perustuva vaade raukeaa, ellei hän ilmoita matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta 12 kuukauden kuluessa vahingosta tiedon saatuaan jollekin niistä kuljettajista, joille korvausvaatimus 55 artiklan 1 kohdan mukaan voidaan esittää. Jos oikeudenomistaja ilmoittaa onnettomuudesta suullisesti, on kuljettajan annettava hänelle tästä ilmoituksesta kirjallinen todistus.
2. Vaade ei kuitenkaan raukea:
 - a) jos oikeudenomistaja on 1 kohdassa mainittuna aikana esittänyt korvausvaatimuksen jollekin 55 artiklan 1 kohdassa mainituista kuljettajista;
 - b) jos vastuussa oleva kuljettaja on 1 kohdassa mainitun ajan kuluessa saanut tiedon matkustajaa kohdanneesta onnettomuudesta muuta tietä;
 - c) jos onnettomuudesta ei ole lainkaan ilmoitettu tai siitä on ilmoitettu liian myöhään ja laiminlyönti on johtunut oikeudenomistajasta riippumattomista olosuhteista;
 - d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että onnettomuus on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

59 artikla

Matkatavaran kuljetuksesta johtuvan vaateen raukeaminen

1. Oikeudenomistajan ottaessa matkatavaran vastaan raukeavat kaikki ne kuljetussopimukseen perustuvat vaateet kuljettajaa vastaan, jotka johtuvat matkatavaran osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta tai luovutuksen viivästymisestä.

2. Korvausvaateet eivät kuitenkaan raukea:

- a) kysymyksen ollessa osittaisesta katoamisesta tai vahingoittumisesta:
 - 1. jos katoaminen tai vahingoittuminen on todettu 54 artiklan mukaisesti, ennen kuin oikeudenomistaja on ottanut matkatavaransa haltuunsa,
 - 2. jos toteaminen, joka 54 artiklan mukaisesti olisi pitänyt suorittaa, on laiminlyöty yksinomaan kuljettajan omasta syystä;
- b) kysymyksen ollessa sellaisesta ulkonaisesti näkymättömästä vahingosta, joka todetaan vasta oikeudenomistajan otettua matkatavaransa haltuunsa, mikäli oikeudenomistaja:
 - 1. pyytää 54 artiklan mukaista toteamista heti, kun vahinko on havaittu ja viimeistään kolmantena päivänä matkatavaransa haltuunotosta sekä
 - 2. lisäksi todistaa vahingon syntyneen kuljetettavaksi ottamisen ja luovuttamisen välisenä aikana;
- c) kysymyksen ollessa luovutuksen viivästymisestä, jos oikeudenomistaja esittää 21 päivän kuluessa vaatimuksensa jollekin 56 artiklan 3 kohdassa mainituista kuljettajista;
- d) jos oikeudenomistaja osoittaa, että vahinko on aiheutunut kuljettajan tuottamuksesta.

60 artikla

Vaateen vanhentuminen

- 1. Vahingonkorvausvaateet, jotka perustuvat kuljettajan vastuuseen matkustajien kuolemasta tai loukkaantumisesta, vanhentuvat seuraavasti:
 - a) matkustajan osalta kolmessa vuodessa onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien;
 - b) muiden oikeudenomistajien osalta kolmessa vuodessa matkustajan kuolemaa seuraavasta päivästä lukien, kuitenkin niin, ettei tämä aika saa ylittää viittä vuotta onnettomuutta seuraavasta päivästä lukien.

2. Muiden kuljetussopimukseen perustuvien vaateiden vanhentumisaika on yksi vuosi. Vanhentumisaika on kuitenkin kaksi vuotta, jos kyseessä on kanne sellaisen vahingon johdosta, joka johtuu teosta tai laiminlyönnistä, joka on tehty joko tarkoituksella aiheuttaa tällainen vahinko tai huolimattomuudesta ja tietäen, että tällainen vahinko todennäköisesti aiheutuu.
3. Edellä 2 kohdassa mainittu vanhentumisaika alkaa:
 - a) kun kyseessä on korvausvaade täydellisestä katoamisesta: neljännestätoista päivästä 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluttua umpeen;
 - b) kun kyseessä on korvausvaade osittaisen katoamisen tai vahingoittumisen tai luovutuksen viivästymisen johdosta: päivästä, jolloin matkatavara on luovutettu matkustajalle;
 - c) kaikissa muissa matkustajakuljetusta koskevissa tapauksissa: päivästä, jolloin matkalipun kelpoisuusaika päättyy.

Vanhentumisaajan alkukohdaksi ilmoitettua päivää ei lueta tähän aikaan.

4. [...]
5. [...]
6. Muussa suhteessa vanhentumisen lakkaamisesta tai keskeyttämisestä on voimassa kansallinen oikeus.

VII OSA
KULJETTAJIEN VÄLISET SUHTEET

61 artikla

Kuljetusmaksun jako

1. Kunkin kuljettajan on maksettava muille kuljetukseen osallistuneille kuljettajille näille tuleva osa kuljetusmaksusta, jonka se on kantanut tai jonka sen olisi pitänyt kantaa. Maksutapa määrätään kuljettajien välisillä sopimuksilla.
2. 6 artiklan 3 kohtaa, 16 artiklan 3 kohtaa ja 25 artiklaa sovelletaan myös perättäisten kuljettajien välisiin suhteisiin.

62 artikla

Takautumisoikeus

1. Kuljettajalla, joka on suorittanut näiden yhtenäisten oikeussäännösten perusteella korvausta, on kuljetukseen osallistuneisiin kuljettajiin kohdistuva takautumisoikeus seuraavien määräysten mukaan:
 - a) kuljettaja, joka on aiheuttanut vahingon, on yksin siitä vastuussa;
 - b) jos useat kuljettajat ovat aiheuttaneet vahingon, vastaa kukin kuljettaja siitä vahingosta, jonka se on aiheuttanut; jos tällaista erittelyä ei voida suorittaa, korvausmäärä on jaettava niiden kesken c alakohdan mukaisesti;
 - c) ellei voida näyttää toteen, kuka kuljettajista on aiheuttanut vahingon, korvausmäärä on jaettava kaikkien kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken, lukuun ottamatta niitä, jotka osoittavat, etteivät ne ole aiheuttaneet vahinkoa; jako toimitetaan kuljettajille tulevan kuljetusmaksun osuuden mukaisessa suhteessa.
2. Jos jokin kuljettajista on maksukyvytön, sen osalle tuleva maksamaton osuus on jaettava kaikkien muiden kuljetukseen osallistuneiden kuljettajien kesken kuljettajille tulevan kuljetusmaksuosuuden mukaisessa suhteessa.

63 artikla

Menettely takautumisjutuissa

1. Kuljettajalla, jota vastaan 62 artiklassa mainittua takautumiskannetta ajetaan, ei ole oikeutta kiistää sen maksun oikeellisuutta, jonka takautumiskanteen esittänyt kuljettaja on suorittanut, jos korvausmäärän on vahvistanut tuomioistuin, sen jälkeen kun ensiksi mainitulle kuljettajalle on asianmukaisesti annettu tieto haasteesta ja sillä on ollut tilaisuus esiintyä väliintulijana jutussa. Pääkannetta käsittelevä tuomioistuin määrää haasteen tiedoksi antamista ja väliintulijana esiintymistä varten määräajat.
2. Kuljettajan, joka esittää takautumiskanteen, on esitettävä vaatimuksensa samassa kanteessa kaikkia kuljetukseen osallistuneita kuljettajia vastaan, joiden kanssa ei ole päästy sovintoratkaisuun sillä uhalla, että takautumisoikeus niitä vastaan, joita ei ole haastettu, raukeaa.
3. Tuomioistuimen tulee yhdistää kaikki sen käsiteltävänä olevat takautumiskanteet.
4. Kuljettaja, joka haluaa toteuttaa takautumisoikeutensa, voi nostaa oikeusjutun sen maan tuomioistuimissa, jossa jollakin kuljetukseen osallistuneista kuljettajista on pääkonttorinsa tai sivukonttori taikka toimisto, jonka välityksellä kuljetussopimus on solmittu.
5. Jos kanne on nostettava useita kuljettajia vastaan, kanteen nostavalla kuljettajalla on oikeus valita jokin 4 kohdan mukaan laillisista tuomioistuimista, jossa se panee kanteen vireille.
6. Takautumiskannetta ei saa yhdistää oikeudenomistajan kuljetussopimuksen perusteella vireille panemaan korvauskanteeseen.

64 artikla

Takautumista koskevat sopimukset

Kuljettajat voivat tehdä keskenään 61 ja 62 artiklasta poikkeavia sopimuksia.

LIITE II

VÄHIMMÄISTIEDOT, JOTKA RAUTATIEYRITYSTEN JA LIPUNMYYYJIEN ON ANNETTAVA

I osa: Ennen matkaa annettavat tiedot

- Sopimukseen sovellettavat yleiset ehdot
- Nopeimman matkan aikataulut ja siihen liittyvät ehdot
- Halvimpiin hintoihin liittyvät aikataulut ja ehdot
- Vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön mahdollisuus käyttää kyseistä liikennepalvelua, käyttöehdot ja junassa olevien palvelutilojen saatavuus direktiivissä (EU) 2019/882 ja komission asetuksissa (EU) 454/2011 ja 1300/2014 vahvistettujen esteettömyysvaatimusten mukaisesti
- Polkupyörien **kuljetusmahdollisuus** ja kuljetusehdot
- Mahdollisuus saada paikkoja [...] ensimmäisestä ja toisesta luokasta sekä lepo- ja makuuvaunuista
- Toimet, jotka todennäköisesti keskeyttävät liikennepalvelun tai viivästyttävät sitä
- Palvelujen saatavuus junassa, **myös matkustajia avustavan henkilökunnan saatavuus**
- **Ennen lipun tai lippujen ostamista annettavat tiedot siitä, onko kyseessä suora lippu**
- Menettelyt kadonneiden matkatavaroiden takaisin saamiseksi
- Valitustentekomenettelyt

II osa: Matkan aikana annettavat tiedot

- Junassa tarjottavat palvelut
- Seuraava asema
- Viivästymiset
- Tärkeimmät junayhteydet
- Turvallisuusasiat

LIITE III

LIIKENNEPALVELUJEN LAATUA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

Tiedotus ja liput

Liikennepalvelujen täsmällisyys ja liikennepalvelujen keskeytymistä koskevat yleiset periaatteet

Liikennepalvelujen peruuttaminen

Liikkuvan kaluston ja rautatieasemien siisteys (vaunujen ilmanlaadun ja lämpötilan säätö, saniteettitilojen puhtaus jne.)

Asiakastyytyväisyystutkimus

Valitusten käsittely, takaisinmaksut ja korvaukset, kun palveluiden laatuvaatimuksia ei ole noudatettu

Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustaminen.

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

LIITE IV

[...]

[...]

LIITE V

VASTAAVUUSTAULUKKO

Asetus (EY) N:o 1371/2007	Tämä asetus
1 artikla	1 artikla
1 artiklan a alakohta	1 artiklan a alakohta
1 artiklan b alakohta	1 artiklan b alakohta
----	1 artiklan c alakohta
1 artiklan c alakohta	1 artiklan d alakohta
----	1 artiklan e alakohta
1 artiklan d alakohta	1 artiklan f alakohta
1 artiklan e alakohta	1 artiklan g alakohta
----	1 artiklan h alakohta
1 artiklan f alakohta	1 artiklan i alakohta
2 artikla	2 artikla
2 artiklan 1 kohta	2 artiklan 1 kohta
2 artiklan 2 kohta	----
2 artiklan 3 kohta	----
2 artiklan 4 kohta	----

2 artiklan 5 kohta	----
2 artiklan 6 kohta	----
2 artiklan 7 kohta	----
----	2 artiklan 2 kohta
----	2 artiklan 3 kohta
3 artikla	3 artikla
3 artiklan 1 kohta	3 artiklan 1 kohta
3 artiklan 2 ja 3 kohta	----
3 artiklan 4 kohta	3 artiklan 2 kohta
3 artiklan 5 kohta	3 artiklan 3 kohta
3 artiklan 6 kohta	3 artiklan 4 kohta
3 artiklan 7 kohta	3 artiklan 5 kohta
3 artiklan 8 kohta	3 artiklan 6 kohta
3 artiklan 9 kohta	3 artiklan 7 kohta
3 artiklan 10 kohta	3 artiklan 8 kohta
----	3 artiklan 9 kohta
----	3 artiklan 10 kohta
3 artiklan 11 kohta	3 artiklan 11 kohta
----	3 artiklan 12 kohta

3 artiklan 12 kohta

3 artiklan 13 kohta

3 artiklan 14 kohta

3 artiklan 15 kohta

3 artiklan 16 kohta

3 artiklan 17 kohta

4 artikla

5 artikla

6 artikla

7 artikla

8 artikla

9 artikla

9 artiklan 3 kohta

10 artikla

11 artikla

3 artiklan 13 kohta

3 artiklan 14 kohta

3 artiklan 16 kohta

3 artiklan 17 kohta

3 artiklan 18 kohta

3 artiklan 19 kohta

4 artikla

5 artikla

6 artikla

7 artikla

8 artikla

9 artikla

9 artiklan 4 kohta

10 artikla

10 artiklan 5 ja 6 kohta

11 artikla

12 artikla	12 artikla
12 artiklan 2 kohta	----
13 artikla	13 artikla
14 artikla	14 artikla
15 artikla	15 artikla
16 artikla	16 artikla
----	16 artiklan 2 ja 3 kohta
17 artikla	17 artikla
----	17 artiklan 8 kohta
18 artikla	18 artikla
----	18 artiklan 6 kohta
----	19 artikla
19 artikla	20 artikla
20 artikla	21 artikla
21 artiklan 1 kohta	----
21 artiklan 2 kohta	22 artiklan 2 kohta ja 23 artiklan 2 kohta
22 artikla	22 artikla
22 artiklan 2 kohta	----
----	22 artiklan 4 kohta

23 artikla	23 artikla
----	23 artiklan 4 kohta
24 artikla	24 artikla
25 artikla	25 artiklan 1, 2 ja 3 kohta
----	26 artikla
26 artikla	27 artikla
27 artikla	28 artikla
----	28 artiklan 3 kohta
27 artiklan 3 kohta	28 artiklan 4 kohta
28 artikla	29 artikla
29 artikla	30 artikla
30 artikla	31 artikla
----	32 ja 33 artikla
31 artikla	34 artikla
----	34 artiklan 1 ja 3 kohta
32 artikla	35 artikla
33 artikla	----
34 artikla	36 artikla

35 artikla

37 artikla

36 artikla

38 artikla

39 artikla

37 artikla

40 artikla

Liite I

Liite I

Liite II

Liite II

Liite III

Liite III

Liitteet IV–V